

Pauperparadijs

Passende beoordeling Natura 2000

identificatie

projectnummer:

20211246

projectleider:

auteur(s):

planstatus

datum:

december 2022

opdrachtgever:

Stichting Het Pauperparadijs

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1. Aanleiding	4
1.2. Doel passende beoordeling	5
2. Juridisch kader	7
2.1. Vogel- en Habitatrichtlijn	7
2.2. Wet natuurbescherming	7
2.3. Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden	9
3. Stikstofberekening	1
3.1. Invoer AERIUS Calculator	1
3.2. Resultaten AERIUS Calculator	2
4. Effectenbeschrijving en – beoordeling	4
4.1. Inleiding	4
4.2. Instandhoudingsdoelen Fochteloërveen	4
4.3. Bevindingen beheerplan en gebiedsanalyse	5
Verspreiding in het Natura 2000-gebied	6
Ecologische vereisten	6
Huidige kwaliteit	7
4.4. Effecten van zeer kleine tijdelijke deposities algemeen	7
4.5. Effect van het Pauperparadijs	9
4.6. Cumulatie	10
5. Conclusies	11

Bijlagen:

1. Bronnen
2. AERIUS-berekening
3. Parkeerplan
4. Ecologische beoordeling van het theaterstuk 'Het Pauperparadijs' te Veenhuizen. A&W notitie 22-197

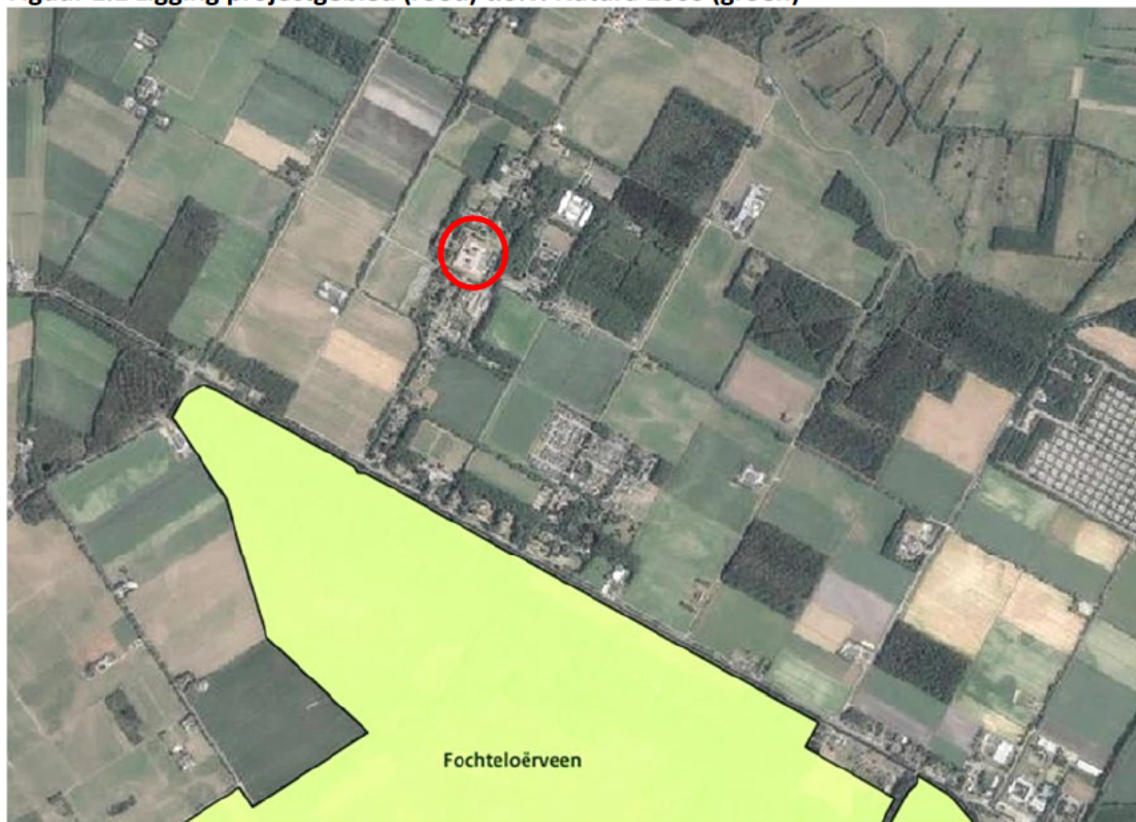
1. Inleiding

4

1.1. Aanleiding

In Veenhuizen, gemeente Noordenveld (provincie Drenthe) worden in de zomer van 2023 en 2024 nieuwe voorstellingen opgevoerd van Het Pauperparadijs. Dit evenement vindt plaats op de binnenplaats van het Gevangensmuseum aan de Oude Gracht te Veenhuizen en er zullen in dit kader gedurende in de maanden juni, juli en augustus 2020 maximaal 55 voorstellingen plaatsvinden. Met de aanlegfase (op- en afbouw) en gebruiksfase gaan verkeersbewegingen gepaard, waarvan een deel met vrachtwagens. Deze verkeerstoename zal leiden tot een toename van stikstofemissies. Figuur 1 geeft de globale ligging van het terrein weer.

Figuur 1.1 Ligging projectgebied (rood) t.o.v. Natura 2000 (groen)

De locatie ligt op ruim 800 m afstand van het Natura 2000-gebied Fochteloërveen (zie figuur 1.1). Met het rekenprogramma AERIUS Calculator (versie 2021.0.5) is een berekening uitgevoerd om de gevolgen van de stikstofdepositie binnen Natura 2000 in beeld te brengen. Daaruit blijkt dat er sprake is van een geringe tijdelijke extra depositie op qua stikstof "overbelaste" habitats in Natura 2000. De aard en omvang van het ecologisch effect van deze tijdelijke depositietoename op de Natura 2000-doelen worden in de voorliggende passende beoordeling beschreven.

1.2. Doel passende beoordeling

In een recente ecologische toetsing [REDACTED] 2022. *Ecologische beoordeling van het theaterstuk 'Het Pauperparadijs' te Veenhuizen*. A&W notitie 22-197. Altenburg & Wymenga Ecologisch onderzoek, Feanwâlden) is geconcludeerd “dat als gevolg van het theaterstuk *Het Pauperparadijs* er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden. Deze conclusie geldt uitsluitend voor de factoren verstoring en habitatverlies. Ten aanzien van stikstofdepositie dient nog een AERIUS berekening te worden uitgevoerd. De resultaten hiervan moeten vervolgens op het niveau van een Passende beoordeling worden getoetst.”

De voorliggende passende beoordeling richt zich derhalve uitsluitend op de effecten van stikstof. In dit kader wordt onderzocht of de berekende depositietoenames kunnen leiden tot significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied Fochteloërveen, gelet op de instandhoudingsdoelen die voor dit gebied gelden.

2.1. Vogel- en Habitatrichtlijn

Op Europees niveau bestaan twee richtlijnen die bepalend zijn voor het natuurbeleid in de verschillende lidstaten: de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Vogelrichtlijn is opgesteld in 1979 en heeft als doelstellingen:

- beschermen van alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden; extra bescherming trekvogels en bedreigde vogelsoorten door aanwijzing Speciale Beschermingszones (SBZ's);
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

De Habitatrichtlijn is in 1992 opgesteld ter bevordering van de biodiversiteit in Europa. De doelstellingen van de Habitatrichtlijn luiden:

- bescherming biodiversiteit door Speciale Beschermingszones (SBZ's) aan te wijzen voor bedreigde planten en dieren (behalve vogels) en hun leefgebieden;
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

2.2. Wet natuurbescherming

In Nederland hebben diverse natuurgebieden een beschermde status onder de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Daarbij zijn twee soorten beschermingen te onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden;
- Bijzondere nationale natuurgebieden.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000 richt zich op het behoud en de ontwikkeling van natuurgebieden in heel Europa. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Voor Nederland gaat het om ruim 160 gebieden. Alle Natura 2000-gebieden liggen binnen het Nationaal Natuurnetwerk. In het aanwijzingsbesluit staat welke doelen Nederland nastreeft voor een bepaald gebied, bijvoorbeeld welke planten en dieren bescherming verdienen. Vervolgens komt er in nauw overleg met betrokken partijen een beheerplan, waarin onder andere staat beschreven welke maatregelen nodig zijn om de doelen te behalen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

De Minister van Economische Zaken (EZ) kan buiten de gebieden die deel uitmaken van het Europese netwerk van natuurgebieden Natura 2000, ook bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen wanneer deze zijn opgenomen op een lijst als bedoeld in artikel 4, eerste lid, van de Habitatrichtlijn of onderwerp

zijn van een procedure als bedoeld in artikel 5 van de Habitatrichtlijn. De beschermende werking die geldt voor gebieden die behoren tot Natura 2000, geldt in dat geval ook voor het bijzondere nationaal natuurgebied.

Wettelijk kader

De Wnb

- verankert de Europese gebiedsbescherming van Natura 2000, bestaande uit Speciale Beschermingszones (SBZ's) op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, in de Nederlandse wetgeving;
- vormt de wettelijke basis voor de aanwijzingsbesluiten met instandhoudingsdoelstellingen;
- legt de rol van bevoegd gezag voor verlening van vergunningen meestal bij de provincies.

Voor Natura 2000-gebieden gelden onder meer de volgende verplichtingen.

- De overheid dient ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert. Tevens mag er geen verstoring optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.
- Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied. Bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor het plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.
- Als een plan of project om dwingende reden van groot openbaar belang toch moet worden gerealiseerd, terwijl significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, moeten alle nodige compenserende maatregelen worden genomen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologisch netwerk (Natura 2000) bewaard blijft.

In artikel 2.7, eerste lid, van de Wnb is de habitattoets voor het vaststellen van een bestemmingsplan neergelegd. Artikel 2.7, eerste lid, van de Wnb luidt als volgt: “ Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.

Artikel 2.8 van de Wnb luidt als volgt:

1. Voor een plan als bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, of een project als bedoeld in artikel 2.7, derde lid, onderdeel a, maakt het bestuursorgaan, onderscheidenlijk de aanvrager van de vergunning, een passende beoordeling van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied.
2. In afwijking van het eerste lid hoeft geen passende beoordeling te worden gemaakt, ingeval het plan of het project een herhaling of voortzetting is van een ander plan, onderscheidenlijk project, of deel uitmaakt van een ander plan, voor zover voor dat andere plan of project een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren over de significante gevolgen van dat plan of project.
3. Het bestuursorgaan stelt het plan uitsluitend vast, en gedeputeerde staten verlenen voor het project, bedoeld in het eerste lid, uitsluitend een vergunning, indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan, onderscheidenlijk het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten.
4. In afwijking van het derde lid kan, ondanks het feit dat uit de passende beoordeling de vereiste zekerheid niet is verkregen, het plan worden vastgesteld, onderscheidenlijk de vergunning worden verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
  - a. er zijn geen alternatieve oplossingen;
  - b. het plan, onderscheidenlijk het project, bedoeld in het eerste lid, is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en

- c. de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.
- 5. Ingeval het plan, onderscheidenlijk het project, bedoeld in het eerste lid, significante gevolgen kan hebben voor een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort in een Natura 2000-gebied, geldt, in afwijking van het vierde lid, onderdeel b, de voorwaarde dat het plan, onderscheidenlijk het project nodig is vanwege:
  - a. argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, of
  - b. andere dwingende redenen van openbaar belang, na advies van de Europese Commissie.
- 6. Een advies van de Europese Commissie als bedoeld in het vijfde lid, onderdeel b, wordt door de Minister gevraagd. Het bestuursorgaan, onderscheidenlijk gedeputeerde staten doen daartoe een verzoek aan de Minister.
- 7. Compenserende maatregelen als bedoeld in het vierde lid, onderdeel c, maken onderdeel uit van het plan, onderscheidenlijk de verplichting om deze maatregelen te treffen maakt onderdeel uit van de vergunning voor het project, bedoeld in het eerste lid. Het bestuursorgaan dat het plan vaststelt meldt, onderscheidenlijk gedeputeerde staten melden de compenserende maatregelen aan Onze Minister, die de Europese Commissie van de maatregelen op de hoogte stelt.
- 8. Ingeval een compenserende maatregel voorziet in de ontwikkeling of verbetering van leefgebieden voor vogels, natuurlijke habitats of habitats voor soorten buiten een Natura 2000-gebied, draagt Onze Minister ervoor zorg dat deze leefgebieden of habitats een Natura 2000-gebied, of een onderdeel van een Natura 2000-gebied worden.

Een passende beoordeling is verplicht als een plan, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor de betrokken Natura 2000-gebieden. Voor de inschatting van de effecten die een plan kan hebben, moet de significantie worden beoordeeld in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, die voor kwalificerende soorten en habitats zijn geformuleerd. Als niet op grond van objectieve gegevens op voorhand significante gevolgen op een Natura 2000-gebied zijn uitgesloten, moet een passende beoordeling worden gemaakt. In de passende beoordeling worden de effecten op Natura 2000-gebieden nader onderzocht. Vervolgens kan een bestemmingsplan slechts worden vastgesteld indien is verzekerd dat ook bij een maximale invulling van het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast.

Naast het soortenbeschermingsregime en gebiedsbeschermingsregime zijn in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming ook de bepalingen ter bescherming van houtopstanden verankerd. Onder houtopstand wordt verstaan: een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Artikel 4.1 geeft aan dat het verboden is om buiten de bebouwde kom een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. Na het kappen van bos, bomen of houtopstanden geldt de herplantplicht. De nieuwe beplanting moet binnen 3 jaar na het kappen gerealiseerd zijn met dezelfde kwaliteit als het groen dat is gekapt.

2.3. Wijzigingsbesluit Habitatrictlijngebieden

De Minister voor Natuur en Stikstof heeft op 25 november 2022 het *Wijzigingsbesluit Habitatrictlijngebieden vanwege aanwezige waarden* vastgesteld en gepubliceerd in de Staatscourant. In dit besluit worden de aanwijzingsbesluiten van honderd-en-één Natura 2000-gebieden gewijzigd. Waar van toepassing zijn habitattypen en soorten toegevoegd en soms verwijderd. Voor het nabijgelegen Fochteloërveen is de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) als kwalificerende soort toegevoegd.

3. Stikstofberekening

1

3.1. Invoer AERIUS Calculator

Voor het berekenen van de stikstofdepositie als gevolg van het Pauperparadijs zijn de volgende gegevens ingevoerd in AERIUS Calculator.

Verkeersbewegingen

Op basis van gegevens van eerdere edities van het evenement en verwachte bezoekersaantallen, is het verwachte aantal verkeersbewegingen van en naar het evenement bepaald. Deze verkeersbewegingen zijn onder te verdelen in logistieke verkeersstromen (lichte personenauto's/bestelbusjes en zwaar vrachtverkeer) en verkeersstromen van bezoekers (lichte personenauto's). In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de verkeersgeneratie voor, tijdens en na het evenement.

Tabel 3.1 Verkeersgeneratie Het Pauperparadijs in mvt/jaar (heen en terug)

Categorie	Licht	Zwaar	Omschrijving	Toelichting
Leveringen	110		Aanvoer catering	1 busje * 55 voorstellingen * 2 (heen en terug)
		58	Aan- en afvoer t.b.v. op- en afbouw	Informatie initiatiefnemer
Personeel	160		Woon-werkverkeer werknemers op- en afbouw	4 auto's * 20 werkdagen * 2 (heen en terug)
	144		Repetities	12 auto's * 6 repetities * 2 (heen en terug)
	1.320		Woon-werkverkeer personeel (parkeerterrein IND)	12 auto's * 55 voorstellingen * 2 (heen en terug)
Bezoekers	31.130		Parkeren parkeerterrein Gevangenismuseum	283 parkeerplaatsen * 55 voorstellingen (excl. repetitie) * 2 (heen en terug)
	n.v.t.		Parkeren terrein Bitter en Zoet (overloopterrein)	25 parkeerplaatsen * 55 voorstellingen (excl. repetitie) * 2 (heen en terug)

Bovenstaande getallen worden hieronder toegelicht.

Leveringen

Exclusief repetities wordt de voorstelling 55 keer opgevoerd. De aan- en afvoer van catering vindt elke dag 1 keer plaats en zorgt voor 110 lichte verkeersbewegingen (bestelbusjes). Het aan- en afvoeren van decorstukken, locatievoorzieningen, licht en geluid, containerwanden en afval zorgt in totaal voor 58 vrachtwagenbewegingen (heen en terug). De leveringen worden gedaan bij de ingang van het Gevangenismuseum en dit verkeer wikkelt af over de Oude Gracht, Haulerweg en Laan van Weldadigheid. Ter hoogte van de provinciale weg N919 gaat dit verkeer op in het heersend verkeersbeeld. Dit betreft het moment waarop het aan- en afrijdende verkeer zich door zijn snelheid en rij- en stopgedrag nog niet, dan wel niet meer onderscheidt van het overige verkeer dat zich op de betrokken weg bevindt. Op grond van jurisprudentie worden de gevolgen voor het milieu van het af- en aanrijdend verkeer niet meer aan het in werking zijn van de inrichting toegerekend wanneer dit verkeer kan worden geacht te zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld.

Personeel

Bij de op- en afbouw van het evenemententerrein en de uitvoering van de voorstellingen zijn werknemers betrokken. Het woon-werkverkeer van dit personeel zorgt voor verkeersbewegingen. Het op- en afbouwen duurt ongeveer 20 dagen, 4 personenauto's rijden dan iedere dag heen en terug. Dit zorgt voor 160 lichte verkeersbewegingen. Verder zijn bij iedere voorstelling werknemers betrokken. Uitgaande van 55 voorstellingen (exclusief repetities) en 12 auto's per voorstelling zorgen zij voor 1.320 lichte verkeersbewegingen.

Er zijn 6 repetitiedagen met een gemiddelde parkeerdruk van max 12 auto's per dag, want een deel van de acteurs en medewerkers blijft slapen. Dit zijn $6 \times 12 \times 2 = 144$ parkeerbewegingen.

Personeel parkeert op het parkeerterrein van IND, de aanrijroute is vanaf de provinciale weg N919 via de Laan van Weldadigheid, Eikenlaan en Hospitaallaan.

De op- en afbouw vergt $29 \times 2 = 58$ verkeersbewegingen voor de volgende goederen:

10 containers	1 rijplaten
4 decorwagens	1 steigerbouwer
4 kleedkamers	1 speelvloer
1 romneyloods	1 hijskraan
1 geluid	1 dranghekken en aanverwanten
1 licht	2 afvalcontainers
1 toiletwagen	

Bezoekers

De theatervoorstelling Het Pauperparadijs biedt plaats aan 1.033 bezoekers. Bij het toepassen van het maximale CROW kencijfer van 11,3 pp per 33 zitplaatsen, betekent dit een parkeerbehoefte van 354 parkeerplaatsen in een worst-case scenario. In de kencijfers van het CROW is de parkeerbehoefte voor het personeel inbegrepen. De verdeling bezoekers versus personeel is 87% respectievelijk 13%. De parkeerbehoefte voor personeel bedraagt, volgens de kencijfers, derhalve 46 parkeerplaatsen voor personeel, terwijl voor bezoekers een parkeerbehoefte van 308 parkeerplaatsen resteert. Voor de bezoekers geldt echter dat een groot deel voorafgaand aan de voorstelling gaat dineren bij Bitter en Zoet, dan wel gast is van het hotel van Bitter en Zoet. Uit ervaring blijkt dat dit minimaal 50 gasten zijn en op piekmomenten 80 gasten. Uitgaande van minimaal 1 parkeerplaats per 2 gasten betekent dit een parkeerbehoefte van 25 parkeerplaatsen. De gasten van Bitter en Zoet parkeren op het parkeerterrein van Bitter en Zoet. De feitelijke parkeerbehoefte voor Het Pauperparadijs bedraagt derhalve 283 parkeerplaatsen. Dit betekent dat er per voorstelling 566 verkeersbewegingen (283×2) zijn. Op basis van 55 voorstellingen is dit $55 \times 283 \times 2 = 31.130$ verkeersbewegingen.

Parkeren

Aangenomen wordt dat het verkeer gemiddeld 2 x 75 meter over het parkeerterrein rijdt. Voor het bepalen van de vrijkomende emissievracht wordt aangesloten bij de emissiefactoren van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat. Daarbij wordt uitgegaan van een gemiddelde rijsnelheid van maximaal 15 km/uur (wegtype: 'stad stagnerend'). De waarden uit de laatste kolom in onderstaande tabel zijn ingevoerd als vlakbron.

Het ministerie van I & W geeft geen emissiefactoren voor NH3. In AERIUS Calculator is daarom de emissie bepaald van 31.130 lichte voertuigen per jaar over 150 meter (bebouwde kom, 50% stagnerend). AERIUS geeft hiervoor een emissie van 88,4 gr NH3/jr. Deze waarde is als 0,1 kg NH3/jr toegevoegd aan de invoergegevens.

Tabel 3.2 Emissies parkeren

Emissiebron	Vervoersbewe- gingen [aantal/jaar]	Rijafstand per voertuig [m]	Emissiefactor (g NOx/km)	NOx-emissie [kg /jaar]	NH3-emissie [kg /jaar]
Personenauto's	31.130	150	0,360	1,7	0,1

Overig

Voor, tijdens en na het evenement is sprake van materieelinzet (heftrucks). Daarbij zal uitsluitend gebruik worden gemaakt van elektrisch materieel, zodat er geen sprake zal zijn van stikstofemissies.

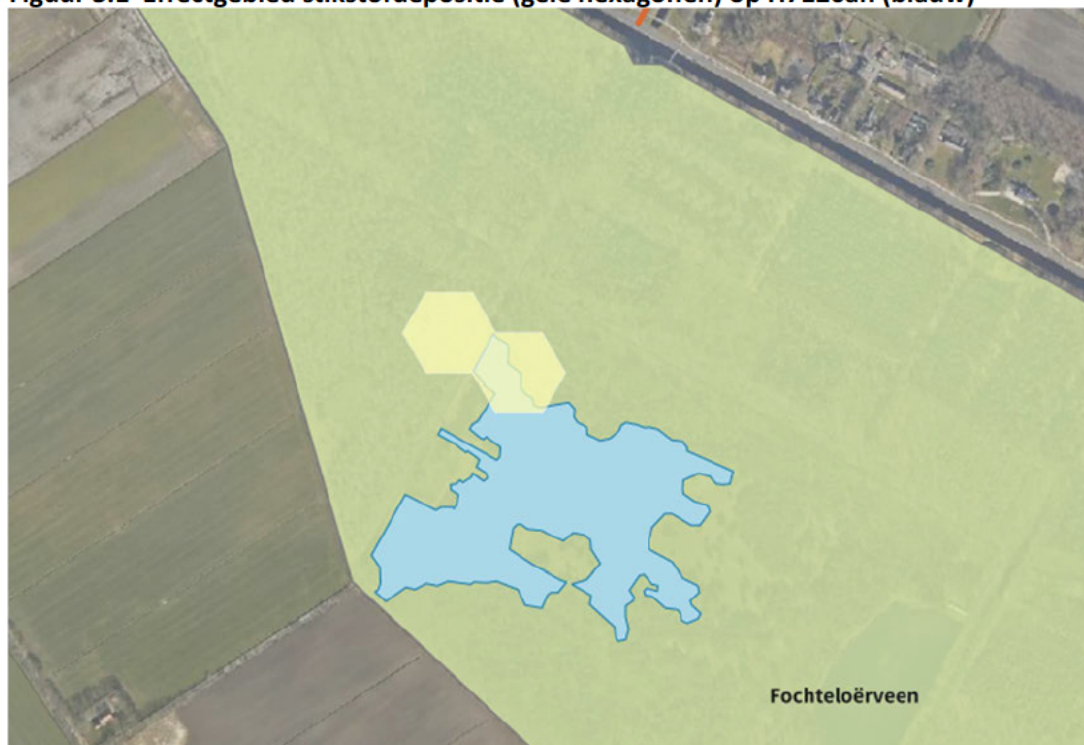
Bij de berekeningen is het rekenjaar 2023 gehanteerd.

3.2. Resultaten AERIUS Calculator

Uit de stikstofberekening met AERIUS Calculator blijkt een stikstofdepositie van 0,01 mol/ha/jr op 0,46 ha van het overbelaste stikstofgevoelig habitat [H7120 - Herstellende hoogvenen](#) (zie figuur 3.1). Dit habitat kent een kritische depositiewaarde van 500 mol/ha/jr terwijl de laagste achtergronddepositie in het effectgebied volgens AERIUS Calculator 1682,08 mol/ha/jr bedraagt.

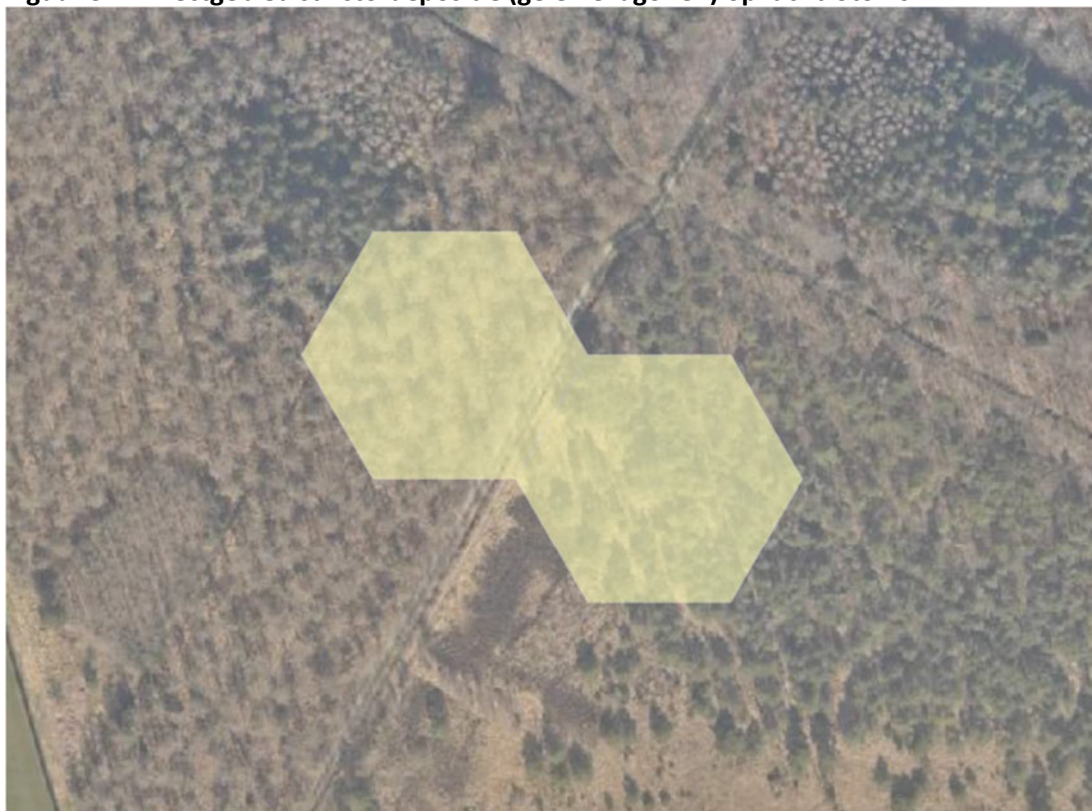
De vraag die vervolgens beantwoord moet worden is of deze tijdelijke depositietoename kan leiden tot significant negatieve effecten op het betreffende habitat. Op voorhand moet worden opgemerkt dat het betreffende habitat in de effecthexagonen vrijwel afwezig is, zo blijkt uit figuur 3.2. De effecthexagonen bestaan grotendeels uit opgaand bos, hetgeen belangrijke consequenties heeft voor de effectbeschrijving.

Figuur 3.1 Effectgebied stikstofdepositie (gele hexagonen) op H7120ah (blauw)

Figuur 3.2 Effectgebied stikstofdepositie (gele hexagonen) op luchtfoto 2022

4. Effectenbeschrijving en – beoordeling

4

4.1. Inleiding

In deze paragraaf wordt voor het betreffende habitatype H7120ah beoordeeld of met zekerheid kan worden uitgesloten dat de tijdelijke toename van de stikstofdepositie leidt tot significante – negatieve - effecten voor Natura 2000 (Wnb, art. 2.7 lid 2).

Hierbij zijn achtereenvolgens de volgende analyses uitgevoerd:

- Beoordeling gebiedsanalyse en beheerplan over staat van instandhouding en stikstof als knelpunt bij het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen van het Fochteloërveen.
- Algemene beoordeling; wat zijn de effecten van zeer kleine tijdelijke stikstofdeposities op habitats en soorten in het algemeen?
- Beoordeling in het veld: wat is de huidige verspreiding en kwaliteit van habitattypen? Op 18 maart 2020, is daarvoor een veldbezoek aan het gebied afgelegd door een ecooloog van Rho en de ecooloog van terreinbeheerder Staatsbosbeheer, waarbij relevante informatie over het habitatype is verzameld.
- Finale beoordeling: leidt de berekende tijdelijke toename van de stikstofdepositie tot significante – negatieve - effecten op Natura 2000?

4.2. Instandhoudingsdoelen Fochteloërveen

Tabel 4.1 Instandhoudingsdoelen Fochteloërveen (bron:

<https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland/fochteloerveen/fochteloerveen-doelstelling>)

	doelst. opp.vl.	doelst. kwal.	doelst. pop.	draagkracht aantal vogels
Habitattypen				
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	=	=		
H4030 - Droge heiden	=	=		
H7120 - Herstellende hoogvenen	> (<)	>		
H4010A - Vochtige heiden	>	=		
H7110A - Actieve hoogvenen	>	>		
Habitatsoorten				
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	=	=	=	
Broedvogels				
A008 - Geoorde fuut	=	=	13 pr	
A119 - Porseleinhoen	=	=	20 pr	
A275 - Paapje	=	=	60 pr	
A276 - Roodborsttapuit	=	=	65 pr	
Niet-broedvogels				

	doelst. opp.vl.	doelst. kwal.	doelst. pop.	draagkracht aantal vogels
A037 - Kleine zwaan	=	=		90
A038 - Wilde zwaan	=	=		100
A702 - Toendrarietgans	=	=		11.100
A041 - Kolgans	=	=		2.300
A052 - Wintertaling	=	=		600
A056 - Slobeend	=	=		40

Legenda	
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
> (<)	uitbreiding oppervlakte, maar mag achteruit gaan ten gunste van andere in besluit met name genoemde waarde

Alle kwalificerende habitats uit bovenstaande tabel gelden als stikstofgevoelig en overbelast. Daarnaast gelden de leefgebieden van de kwalificerende soorten gevlekte witsnuitlibel, geoorde fuut, paapje en roodborsttapuit als stikstofgevoelig¹. In het effectgebied uit figuur 3.1 en 3.2 zijn uit de periode 2010-2022 van geen van de kwalificerende soorten waarnemingen bekend² hetgeen ook voor de hand ligt aangezien de effecthexagonen vrijwel geheel uit bos bestaan, dat voor geen van de kwalificerende soorten geschikt is als leefgebied.

In de onderstaande paragrafen worden de effecten van de extra stikstofdepositie beschreven voor H7120ah - Herstellende hoogveen, actief hoogveen. Het betreft het enige Natura 2000-doelhabitat voor het Fochteloërveen dat binnen het effectgebied is aangeduid in AERIUS Calculator.

4.3. Bevindingen beheerplan en gebiedsanalyse

H7120 Herstellende hoogveen

De habitattypen H7120 Herstellende hoogveen en H7110A Actieve hoogveen worden hier gezamenlijk beschreven. Deze habitattypen zijn in hoge mate vergelijkbaar qua landschapsecologische processen en problematiek. Bovendien mag het areaal H7120 Herstellende hoogveen afnemen ten gunste van het habitatype H7110A Actieve hoogveen.

Dit habitatype betreft hoogveenrestanten waar - in ieder geval ten dele - nog een veenpakket aanwezig is en hoogveenherstel gaande is of tenminste naar verwachting mogelijk is. Het type H7120 heeft betrekking op herstellende hoogveen op landschapsschaal. Het omvat (een deel van) de volgende elementen: hoogveenbulten, hoogveenslenken en veenputten met veenmos, zure wateren, heidevegetaties, vergraste veenbodems, struwelen en bossen. Het doel van hoogveenherstel is te komen tot hoogveenkernen die met een goed functionerende acrotelm (bestaande uit veenmosbegroeiingen) een stabiele waterstand kunnen handhaven. Voorzover hiervan sprake is, voldoet het habitatype aan de definitie van het habitatype Actieve hoogveen (H7110_A). 'Herstellende hoogveen' is dus het enige habitatype waarvan het in principe steeds de bedoeling is dat het ten dele vervangen wordt door een andere habitatype, namelijk 'Actieve hoogveen'.

Bij een goed functionerende acrotelm is er sprake van actieve hoogveenvorming. Actieve hoogveenvorming houdt in dat de door veenmossen gedomineerde vegetatie meer organisch materiaal vormt dan er wordt afgebroken. Het levende hoogveen houdt veel regenwater vast en in het natte, zure hoogveenmilieu verteren afgestorven plantendelen heel langzaam, waardoor ze zich ophopen. Het systeem groeit dus omhoog en houdt als een spons water vast. Kenmerkend zijn dominantie van

¹ [Gebiedsanalyse Pas Fochteloërveen, 2017](#)

² www.waarneming.nl

veenmossen, een microreliëf met tot circa 50 centimeter hoge bulten en slenken en permanent hoge waterstanden.

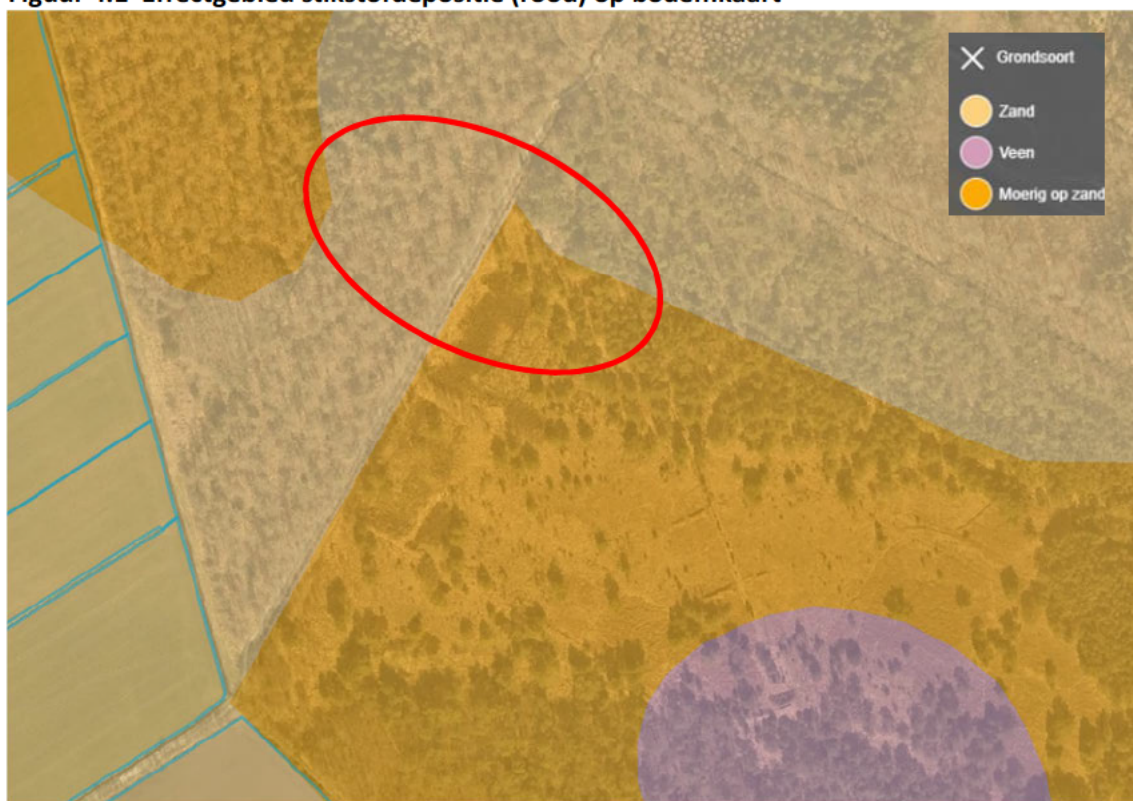
De instandhoudingsdoelstelling van het habitatype *H7120ah - Herstellende hoogveen, actief hoogveen* in het Natura 2000- gebied Fochteloërveen is uitbreiding van de oppervlakte, maar het areaal mag achteruit gaan ten gunste van andere in het aanwijzingsbesluit met name genoemde waarden (in dit geval *H7110A Actieve hoogveen*). Qua kwaliteit van het habitat geldt er een verbeteropgave.

Verspreiding in het Natura 2000-gebied

Op basis van het Beheerplan is in het Fochteloërveen 1488 hectare *Herstellende hoogveen* aanwezig en 0,38 hectare *Actieve hoogveen*. Verder is er een *Zoekgebied voor Herstellende hoogveen* (ZgH7120) van ruim 100 hectare. De onduidelijkheid over het voorkomen van het habitatype in dit zoekgebied heeft te maken met het al dan niet aanwezig zijn van een veenbodem, in relatie met uitgevoerde plagwerkzaamheden en het verdwijnen van veen door mineralisatie van organisch materiaal (veen).

Ter plaatse van de effecthexagonen is geen veenbodem aanwezig en is slechts beperkt sprake van het bodemtype moerig op zand (zie figuur 4.1)

Figuur 4.1 Effectgebied stikstofdepositie (rood) op bodemkaart

Ecologische vereisten

Voor de ontwikkeling van hoogveen zijn hoge en constante grondwaterstanden nodig. De grondwaterstand dient gedurende een groot deel van het jaar aan of net onder maaiveld te staan. In de zomer dient de grondwaterstand niet verder weg te zakken dan circa 30 centimeter. De compartimentering en andere hydrologische herstelmaatregelen hebben tot verbetering geleid in het centrale deel van het veen, maar vooral in een brede randzone en in de omgeving van de Schaapshokwijk is nog steeds sprake van grote schommelingen. Voor een uitbreiding van hoogveenvegetaties is een stabielere waterstand gewenst waarbij de stijghoogte van het diepere grondwater tot aan de veenbodem reikt.

Tabel 4.2 geeft de abiotische randvoorwaarden voor dit habitattype, conform het [profiel document](#) van het ministerie van LNV

Tabel 4.2 Abiotische randvoorwaarden voor H7120ah

H7120 Herstellende hoogvenen									
Zuurgraad	basisch	neutraal-a	neutraal-b	zwak zuur-a	zwak zuur-b	matig zuur-a	matig zuur-b	zuur-a	zuur-b
Voor hoogveenherstel vanuit een aquatische situatie is de beschikbaarheid van voldoende koolstof in de waterlaag vereiste. Deze beschikbaarheid van koolstof wordt gestimuleerd wanneer er een gradiënt is van zuur water in de toplaag naar gebufferd water in het onderliggend substraat/restveen.									
Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droogvallend water	's winters inonderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog
Zoutgehalte	zeer zoet	(matig) zoet	zwak brak	licht brak	matig brak	sterk brak	zout		
Voedselrijkdom	zeer voedselarm	matig voedselarm	licht voedselrijk	matig voedselrijk-a	matig voedselrijk-b	zeer voedselrijk	uiterst voedselrijk		
Overstromings-tolerantie	dagelijks lang		dagelijks kort		regelmatig	incidenteel		niet	
Gemiddeld Laagste Grondwaterstand	zelden wegzakkend	nauwelijks wegzakkend	zeer ondiep-a	zeer ondiep-b	ondiep-a	ondiep-b	matig diep-a	matig diep-b	diep

Voor een goede veenmosgroei is het verder noodzakelijk dat de bedekking van kruiden, struiken en bomen, die van nature slechts zeer beperkt aanwezig zijn in Nederlandse hoogvenen, beperkt blijft. Bij een te grote kruidlaagbedekking (> 70%) is in aangetast hoogveen aanvullend beheer noodzakelijk om overmatige beschaduwning van veenmossen tegen te gaan. Maaien en plaggen blijken beide effectief te zijn en de uitbreiding van veenmossen te bevorderen. Verder moet bosopslag in de vorm van berken en dennen worden verwijderd. Dit aanvullende beheer blijft nodig, zolang sprake is van verdroging en de stikstofdepositie zodanig hoog is dat vaatplanten kunnen domineren.

Huidige kwaliteit

De Herstellende hoogvenen in het Fochteloërveen toonden tot en met 2016, ondanks een stikstofdepositie die hoger is dan de KDW, een gunstige ontwikkeling dankzij de vele vernattingsmaatregelen in de negentiger jaren (bron: Beheerplan 2016). Het gebied is met kades gecompartmenteerd, waterstanden zijn verhoogd en/of gestabiliseerd en in de randzones is de waterhuishouding aangepast en zijn hogere peilen gerealiseerd. De afgelopen jaren is echter gebleken dat de kades die het gebied nat moeten houden zijn gaan lekken, o.a. als gevolg van meerdere droge zomers waardoor het hout eerder is gaan rotten dan gedacht. Gebleken is dat 40 tot 50 kilometer aan kades hersteld moet worden. In plaats van houten kades zullen kades van zand en leem worden aangelegd. De benodigde 30 miljoen euro is inmiddels beschikbaar en onlangs is begonnen met de aanleg van de tijdelijke zand- en leemdepots (bron: Natuurmonumenten, sept 2022).

Van de typische soorten die het [profiel document](#) noemt is in de effecthexagonen van figuur 3.1 geen enkele soort aanwezig.

4.4. Effecten van zeer kleine tijdelijke deposities algemeen

Verhouding tot achtergrond en kritische deposities en fluctuaties daarin

Uit de stikstofberekening met AERIUS Calculator blijkt een stikstofdepositie van 0,01 mol/ha/jr op locaties die zijn aangeduid als het stikstofgevoelige habitat [H7120 - Herstellende hoogvenen](#). Dit habitat kent een kritische depositiewaarde van 500 mol/ha/jr terwijl de laagste achtergronddepositie in het effectgebied volgens AERIUS Calculator 1682,08,25 mol/ha/jr bedraagt. Door meteorologische omstandigheden kunnen van jaar tot jaar variaties in de achtergronddepositie optreden in de orde van grootte van 10%

(bron: [Stikstofdepositie, 1990-2020 | Compendium voor de Leefomgeving \(clo.nl\)](#)). De fluctuaties in deze achtergronddepositie bedragen voor de laagste achtergronddepositie dus 168 mol/ha/jr.

De berekende tijdelijke depositie van 0,01 mol/ha/jr bedraagt dus:

- 0,002% van de kritische depositiewaarde
- 0,0006% van de laagste achtergronddepositie
- 0,006% van de fluctuaties in deze achtergronddepositie

De berekende tijdelijke depositie is dus verwaarloosbaar klein ten opzichte van de relevante depositiewaarden en de fluctuaties daarin.

Bandbreedte kritische depositiewaarde

De onderzoeken naar stikstofgevoeligheid van habitats zijn deels gebaseerd op proefopstellingen waar tientallen tot meer dan honderd kg N/ha/jaar aan vegetaties is toegevoegd, waarbij 1 kg N gelijk staat aan circa 71 mol stikstof. Ecologisch gezien zijn er geen verschillen in de kwaliteit van habitats aangetoond door verschillen in depositie die kleiner zijn dan 1 kg N/ha/jaar. De kritische depositiewaarden (KDW's) die we in Nederland hanteren en die tot stand zijn gekomen op basis van internationale onderzoeken, zijn dan ook bepaald in ranges van kg N/ha/jaar. Op basis van empirisch onderzoek en aanvullende modelberekeningen zijn de KDW's voor de Nederlandse (sub)habitattypen vastgesteld op een bepaald aantal kg N/ha/jaar en vervolgens omgerekend naar de eenheid mol N/ha/jaar. Preciezer dan hele kilogrammen wordt door de auteurs³ niet verantwoord geacht.

Thans geldt dat de uitkomsten van AERIUS-berekeningen afgerond moeten worden op honderdsten (0,01 mol N/ha/jr). De facto is dit dus een detectielimiet van 0,0049 mol N/ha/jr, daarboven worden de waarden namelijk afgerond op 0,01 mol N/ha/jr. Onder ecologen is echter brede consensus dat het daadwerkelijk optreden van kwaliteitsvermindering door stikstofdepositie doorgaans pas optreedt bij aanzienlijk grotere hoeveelheden⁴.

Stikstofbehoefte H7120 Herstellende hoogvenen

Om een beeld te krijgen van de vermestende invloed van een éénmalige en kleine depositietoename van bijvoorbeeld 1 mol/ha is de volgende berekening illustratief⁵.

- Een depositie van 1 mol N/ha komt overeen met 14 gram N per hectare.
- De productie van natuurlijke habitattypen loopt uiteen tussen 2000 en 6000 kg droge stof/ha/jaar⁶. Voor het voedselarme habitat H7120 Herstellende hoogvenen ligt deze waarde waarschijnlijk dicht bij de ondergrens van 2000 kg.
- Het aandeel in stikstof varieert tussen plantensoorten en omstandigheden: het drooggewicht van een plant bestaat gemiddeld voor 1,5% uit stikstof. Dit gemiddelde varieert van 0,5% bij houtachtige planten tot 5,0% bij peulvruchten⁷. Voor het voedselarme habitat H7120 Herstellende hoogvenen wordt uitgegaan van de ondergrens van 1,5%.
- Voor de biomassaproductie van H7120 Herstellende hoogvenen is dus circa 30 kg N/ha/jaar nodig. Dit komt overeen met ca. 2143 mol N/ha/jaar. Dit betreft de totale aanvoer van stikstof,

---

³ H.F. van Dobben, R. Bobbink, D. Bal en A. van Hinsberg, 2012. *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000*. Wageningen, Alterra-rapport 2397.

⁴ Bureau Waardenburg, BRO, Sweco en Witteveen+Bos in opdracht van PDGS (Programmadirectoraat-generaal Stikstof van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2020); "Handreiking ecologische onderbouwing voortoets voor stikstofaspecten"

⁵ Arcadis (2019): "HANDREIKING KLEINE EN TIJDELIJKE STIKSTOFDEPOSITIES, Bouwstenen voor redeneerlijnen bij toestemmingsverlening voor tijdelijke projecten en activiteiten"

⁶ Tolkamp, G.W., C.A. van den Berg, G.J. Nabuurs & A.F. Olsthoorn, 2006. *Kwantificering van beschikbare biomassa voor bio-energie uit Staatsbosbeheerterreinen*. Alterra, Wageningen. Alterra-rapport 1380.

⁷ <https://www.nutrinorm.nl/nl-nl/Paginas/Hoofdelementen-Waarom-heeft-een-plant-stikstof-nodig.aspx#.XR4CmGaP6fg>

dus ook vanuit bronnen naast atmosferische depositie zoals via grond- en oppervlaktewater, nalevering uit de bodem, mineralisatie van organische materiaal en natuurlijke bemesting (via zoogdieren of vogels).

De voor dit project berekende tijdelijke extra depositie van max. 0,01 mol/ha/jaar komt overeen met 0,0005% van de jaarlijks benodigde hoeveelheid stikstof voor H7120 Herstellende hoogvenen. Ook wanneer deze dosis volledig ter beschikking komt aan de vegetatie, zal dit niet leiden tot meetbare veranderingen in groeisnelheid van individuele planten, en daarmee tot veranderingen in concurrentiepositie en ook geen veranderingen in de verhouding waarmee individuele soorten in de vegetatie voorkomen. Hieruit volgt dat een dergelijke extreem kleine tijdelijke depositietoename de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden niet meetbaar kan aantasten.

Dit leidt tot de conclusie dat een beperkte en tijdelijke toename van stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol/ha/jaar op locaties met een overschrijding van de KDW, bij gelijkblijvend of verbeterd beheer niet zal leiden tot veranderingen in de vegetatie die tot afname van het areaal of verslechtering van de kwaliteit van het habitatype H7120 Herstellend hoogveen zullen leiden.

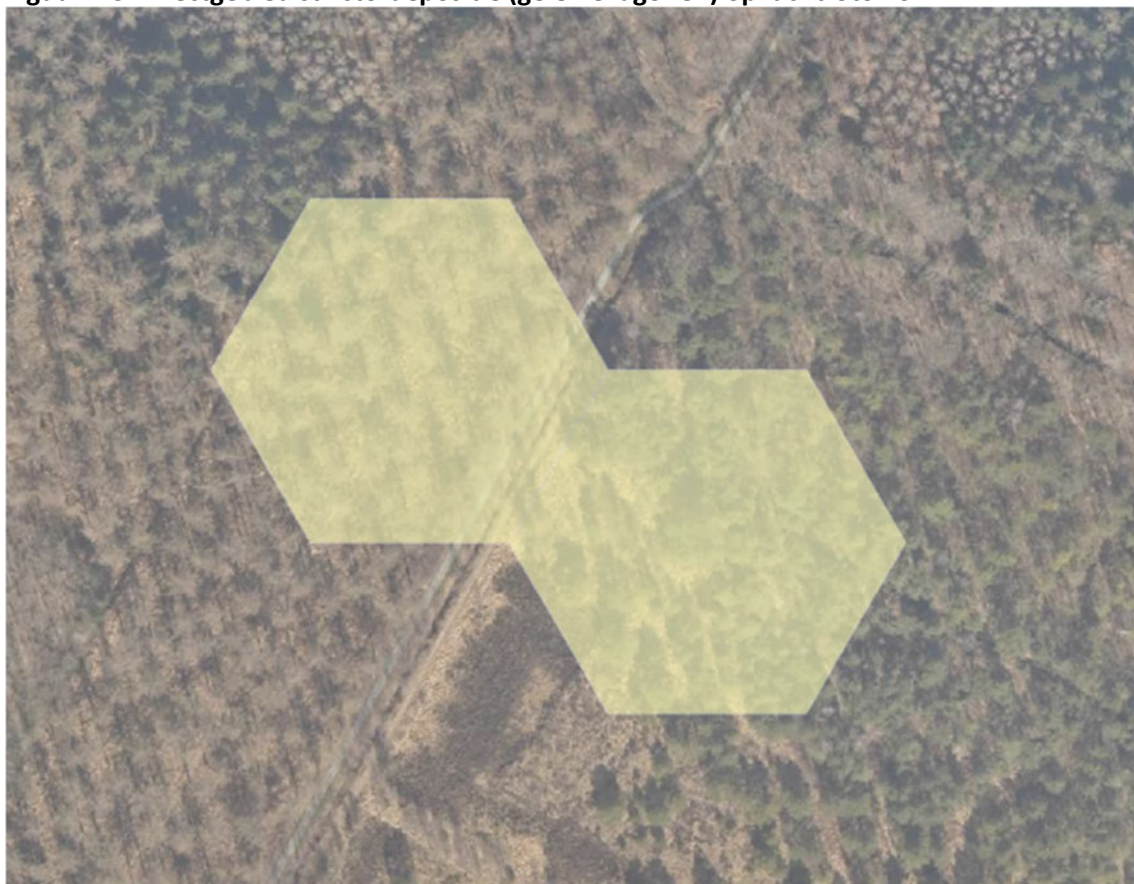
4.5. Effect van het Pauperparadijs

Het Pauperparadijs voegt gedurende 2 jaar 0,01 mol N/ha/jr toe aan het habitat H7120 herstellend hoogveen. Vanwege de tijdelijkheid heeft de zeer geringe toename geen gevolgen voor het langdurig gemiddelde (van zowel kwaliteit als oppervlakte) van het habitatype of de veerkracht van het gebied. In deze paragraaf wordt meer specifiek ingegaan op de gevolgen voor het relevante habitat.

Zoals op onderstaande figuur is te zien is in de twee effecthexagonen het betreffende habitat helemaal niet aanwezig. Onduidelijk is daarom waarom deze locatie is aangemerkt als H7120 en niet als zoekgebied. Deze hexagonen zijn vrijwel volledig bedekt met bos, hetgeen leidt tot een grote "terreinruwheid". Deze terreinruwheid bepaalt de snelheid waarmee stoffen neerslaan (droge depositiesnelheid). Een hogere ruwheid leidt tot grotere luchtwervels die ervoor zorgen dat stoffen sneller het aardoppervlak bereiken (bron: [Terreinruwheid en landgebruik | AERIUS](#)). Deze bomen zorgen er ook in naastgelegen open terreindelen voor dat in AERIUS een hogere depositie aan deze hexagonen wordt toegekend dan in de aangrenzende hexagonen zonder bomen.

Ontwikkeling van H7120 Herstellend hoogveen is zelfs bij een achtergronddepositie ver onder de kritische depositiewaarde onmogelijk zolang de betreffende bomen niet worden gekapt. De tijdelijke toevoeging van 0,01 mol/ha/jr doet in dit licht geheel niet ter zake. Met het kappen van de bomen zal de terreinruwheid sterk dalen waardoor er voor deze situatie sprake zal zijn van minder depositie, mogelijk minder dan 0,0005 mol/ha/jr.

Figuur 4.3 Effectgebied stikstofdepositie (gele hexagonen) op luchtfoto 2022

4.6. Cumulatie

Uit artikel 6, lid 3, Hrl en artikel 2.7, lid 1 en lid 2, Wnb volgt dat moet worden beoordeeld of een plan of project zelfstandig of in combinatie met andere plannen of projecten (mogelijk) significante gevolgen kan hebben, dat wil zeggen gevaar kan opleveren voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen. In de cumulatietoets moeten plannen en projecten worden betrokken waarvoor al wel toestemming is verleend, maar die nog niet (geheel) zijn uitgevoerd. De effecten daarvan zijn, anders dan van reeds uitgevoerde projecten, nog niet verdisconteerd in de omgeving en dienen afzonderlijk in de beoordeling van mogelijke cumulatieve effecten te worden beschouwd.

Op dit moment zijn er geen projecten bekend die al wel zijn vergund en niet zijn uitgevoerd en die in combinatie met het Pauperparadijs kunnen leiden tot cumulatieve effecten.

5. Conclusies

In Veenhuizen, gemeente Noordenveld (provincie Drenthe) worden in de zomer van 2023 en 2024 nieuwe voorstellingen opgevoerd van Het Pauperparadijs. De in totaal 55 voorstellingen zullen gezamenlijk leiden tot een extra stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol/ha/jr op het Natura 2000-gebied Fochteloërveen. In het effectgebied is volgens AERIUS Calculator het kwalificerende habitat H7120 herstellend hoogveen met 0,46 ha aanwezig. In de effecthexagonen is momenteel echter vrijwel aaneengesloten bos aanwezig.

De voor dit project berekende tijdelijke extra depositie van max. 0,01 mol/ha/jaar komt overeen met;

- 0,002% van de kritische depositiewaarde
- 0,0006% van de laagste achtergronddepositie
- 0,006% van de fluctuaties in deze achtergronddepositie
- 0,0005% van de jaarlijks benodigde hoeveelheid stikstof voor H7120 Herstellende hoogvenen

Deze verwaarloosbare tijdelijke depositie is in het veld niet meetbaar of afleesbaar in de vegetatie en zal niet leiden tot meetbare veranderingen in de groeisnelheid van individuele planten, en daarmee tot veranderingen in de concurrentiepositie. Deze depositie zal daarom ook geen veranderingen veroorzaken in de verhouding waarmee individuele soorten in de vegetatie voorkomen.

Bedacht moet bovendien worden dat gedurende de jaren 2023 en 2024, waarin het Pauperparadijs zal worden opgevoerd, het bos binnen de effecthexagonen waarschijnlijk nog aanwezig is. Indien dit bos toch wordt gekapt in deze jaren, neemt de terreinruwheid sterk af en daarmee de stikstofdepositie.

Dit leidt tot de conclusie dat de tijdelijke toename van stikstofdepositie van 0,01 mol/ha/jaar niet zal optreden dan wel niet zal leiden tot veranderingen in de vegetatie die tot afname van het areaal of verslechtering van de kwaliteit van het habitattype H7120 Herstellend hoogveen zullen leiden. Gelet op het voorgaande kan met zekerheid worden vastgesteld dat er geen significante gevolgen optreden voor de Natura 2000-gebieden door de zeer geringe en tijdelijke toename van stikstofdepositie als gevolg van het Pauperparadijs.

- Arcadis (2019): “ HANDREIKING KLEINE EN TIJDELIJKE STIKSTOFDEPOSITIES, Bouwstenen voor redeneerlijnen bij toestemmingsverlening voor tijdelijke projecten en activiteiten”
- BIJ12 (2021): *Handreiking Voortoets Stikstof*
- Bureau Waardenburg, BRO, Sweco en Witteveen+Bos in opdracht van PDGS (Programmadirectoraat-generaal Stikstof van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2020); “Handreiking ecologische onderbouwing voortoets voor stikstofaspecten”
- [REDACTED] (2007): 'Onderbouwing significant effect depositie op natuurgebieden' Alterra-rapport 1490.
- <https://calculator.aerius.nl/>
- <http://geodata.rivm.nl/gcn/>
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000
- [REDACTED], (2012): Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397.
- [REDACTED] 2022. Ecologische beoordeling van het theaterstuk 'Het Pauperparadijs' te Veenhuizen. A&W notitie 22-197. Altenburg & Wymenga Ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Ministerie van EZ, geen jaartal. Profielendocumenten Natura 2000 habitattypen. Op www.synbiosys.alterra.nl.
- Ministerie van LNV, Steunpunt Natura 2000 (2010): Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip ‘significante gevolgen’ uit de Natuurbeschermingswet. Steunpunt Natura 2000, Ede.
- Provincie Drenthe (2016); Beheerplan Fochteloërveen, Op weg naar een levend hoogveen
- Provincie Drenthe (2017); Gebiedsanalyse PAS Fochteloërveen (23)
- Rho-adviseurs voor Leefruimte (2020): “Pauperparadijs Veenhuizen, Parkeerplan”
- [REDACTED], 2006. [Kwantificering van beschikbare biomassa voor bio-energie uit Staatsbosbeheerterreinen. Alterra, Wageningen. Alterra-rapport 1380.](#)
- www.sovon.nl
- [H7120 - Herstellende hoogvenen | natura 2000](#)
- <https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland/fochteloerveen/fochteloerveen-doelstelling>
- [Gebiedsanalyse Pas Fochteloërveen, 2017](#)
- www.boerenbunder.nl
- www.waarneming.nl
- [Stikstofdepositie, 1990-2020 | Compendium voor de Leefomgeving \(clo.nl\).](#)
- <https://www.nutrinorm.nl/nl-nl/Paginas/Hoofdelementen-Waarom-heeft-een-plant-stikstof-nodig.aspx#.XR4CmGaP6fg>
- [Terreinruwheid en landgebruik | AERIUS\).](#)

Bijlage 3 Parkeerplan voor Het Pauperparadijs 3

**Bijlage 4 Ecologische beoordeling van het theaterstuk 'Het
Pauperparadijs' te Veenhuizen. A&W notitie 22-197**

4

BIJLAGE 2

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon

-

Inrichtingslocatie

-,

--

Activiteit

Omschrijving

-

Toelichting

Pauperparadijs 2023

Berekening

AERIUS kenmerk

RgpV9A6fZ5uL

Datum berekening

08 december 2022, 09:06

Rekenconfiguratie

Wnb-rekengrid

Totale emissie

Situatie 1 - Beoogd

Rekenjaar

Emissie NH₃

Emissie NO_x

2023

0,8 kg/j

7,4 kg/j

Resultaten

Situatie 1 - Beoogd

Hoogste depositie

Hexagon

Gebied

Gekarteerd oppervlak met toename (ha)

1.880,65 mol/ha/j

7514678

Fochteloërveen

Gekarteerd oppervlak met afname (ha)

0,46 ha

Grootste toename van depositie

0,00 ha

Grootste afname van depositie

0,01 mol/ha/j

0,00 mol/ha/j

Situatie 1 (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen

	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
<div>4</div> Anders... Anders... parkeren	0,1 kg/j	1,7 kg/j
<div> Verkeersnetwerk</div>	0,7 kg/j	5,7 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

Habitatrictlijn	Grootste afname van depositie
Vogelrichtlijn	Grootste toename van depositie
Vogelrichtlijn, Habitatrictlijn	Hoogste totale depositie
Niet bepaald	

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Situatie 1" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	0,46	1.880,65	0,46	0,01	0,00	0,00

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Fochteloërveen (23)	0,46	1.880,65	0,46	0,01	0,00	0,00

Situatie 1, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

Naam	Bezoekers - grote parkeerterrein		Links	Rechts	NO _x	4,5 kg/j
Wegtype	Buitenweg	Type scherm	-	-	NO ₂	1,1 kg/j
Rijrichting	Beide richtingen	Hoogte	-	-	NH ₃	0,5 kg/j
Tunnelfactor	1	Afstand tot de weg	-	-		
Type hoogte ligging	Normaal					
Weghoogte	0 m					
Beschrijving	Voertuigtype/euroklasse		Voertuigen		In file	
Voorgeschreven factoren	Licht verkeer		31130 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Middelzwaar vrachtverkeer		0 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Zwaar vrachtverkeer		0 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Busverkeer		0 p/jaar		0,0 %	

2 Wegverkeer | Weg

Naam	Personeel - terrein IND		Links	Rechts	NO _x	0,7 kg/j
Wegtype	Buitenweg	Type scherm	-	-	NO ₂	0,2 kg/j
Rijrichting	Beide richtingen	Hoogte	-	-	NH ₃	90,3 g/j
Tunnelfactor	1	Afstand tot de weg	-	-		
Type hoogte ligging	Normaal					
Weghoogte	0 m					
Beschrijving	Voertuigtype/euroklasse		Voertuigen		In file	
Voorgeschreven factoren	Licht verkeer		1624 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Middelzwaar vrachtverkeer		0 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Zwaar vrachtverkeer		0 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Busverkeer		0 p/jaar		0,0 %	

3 Wegverkeer | Weg

Naam	Leveranciers en logistiek		Links	Rechts	NO _x	0,3 kg/j
Wegtype	Buitenweg	Type scherm	-	-	NO ₂	19,3 g/j
Rijrichting	Beide richtingen	Hoogte	-	-	NH ₃	10,1 g/j
Tunnelfactor	1	Afstand tot de weg	-	-		
Type hoogte ligging	Normaal					
Weghoogte	0 m					
Beschrijving	Voertuigtype/euroklasse		Voertuigen		In file	
Voorgeschreven factoren	Licht verkeer		110 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Middelzwaar vrachtverkeer		0 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Zwaar vrachtverkeer		58 p/jaar		0,0 %	
Voorgeschreven factoren	Busverkeer		0 p/jaar		0,0 %	

4 Anders... | Anders...

Naam	parkeren	Uittreedhoogte	<u>0,0 m</u>	NO _x	1,7 kg/j
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd	Warmteinhoud	<u>0,000 MW</u>	NH ₃	0,1 kg/j
Temporele variatie	<u>Continue Emissie</u>				

5 Wegverkeer | Weg

Naam	Leveranciers en logistiek	Links	Rechts	NO _x	58,7 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Type scherm	-	-	NO ₂ 3,6 g/j
Rijrichting	Beide richtingen	Hoogte	-	-	NH ₃ 1,4 g/j
Tunnelfactor	1	Afstand tot de weg	-	-	
Type hoogte ligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				

Beschrijving	Voertuigtype/euroklasse	Voertuigen	In file
Voorgeschreven factoren	Licht verkeer	110 p/jaar	0,0 %
Voorgeschreven factoren	Middelzwaar vrachtverkeer	0 p/jaar	0,0 %
Voorgeschreven factoren	Zwaar vrachtverkeer	58 p/jaar	0,0 %
Voorgeschreven factoren	Busverkeer	0 p/jaar	0,0 %

6 Wegverkeer | Weg

Naam	Personeel - terrein IND	Links	Rechts	NO	0,2 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Type scherm	-	-	NO ₂ 32,5 g/j
Rijrichting	Beide richtingen	Hoogte	-	-	NH ₃ 11,0 g/j
Tunnelfactor	1	Afstand tot de weg	-	-	
Type hoogte ligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				

Beschrijving	Voertuigtype/euroklasse	Voertuigen	In file
Voorgeschreven factoren	Licht verkeer	1624 p/jaar	0,0 %
Voorgeschreven factoren	Middelzwaar vrachtverkeer	0 p/jaar	0,0 %
Voorgeschreven factoren	Zwaar vrachtverkeer	0 p/jaar	0,0 %
Voorgeschreven factoren	Busverkeer	0 p/jaar	0,0 %

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie 2021.2_20221004_3d4bf05159
Database versie 2021.2_3d4bf05159

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
<https://www.aerius.nl/>

BIJLAGE 3

Noordenveld

Pauperparadijs Veenhuizen

Parkeerplan 2022

identificatie

projectnummer:

20200065

projectleider:

auteur:

Rho adviseurs

planstatus

datum:

10 november 2022

status:

definitief

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Parkeerbehoefte	3
3. Parkeeroplossingen	5
3.1. Aanwezige parkeervoorzieningen	5
3.2. Parkeeroplossingen	6
3.2.1. Parkeren voor personeel	6
3.2.2. Parkeren bezoekers	6
3.2.3. Routes van/naar de terreinen	8
4. Conclusies en aanbevelingen	9
4.1. Conclusies	9
4.2. Aanbevelingen	10

Bijlagen:

1	Routes autoverkeer
---	--------------------

1. Inleiding

Aanleiding

Het voornemen bestaat om in het Gevangensmuseum in Veenhuizen in de gemeente Noordenveld de theatervoorstelling 'Het Pauperparadijs' uit te voeren. Deze voorstelling is beoogd in de maanden juni, juli en augustus 2020 en zal maximaal 55 keer worden gespeeld. De voorstellingen vinden plaats op de dagen woensdag t/m zondag tussen 20:00 uur en 23:00 uur 's avonds.

Zowel bezoekers als personeel zullen een parkeerbehoefte hebben die in het gebied rondom het Gevangensmuseum opgelost dient te worden. In deze rapportage wordt ingegaan op de mogelijke parkeeroplossingen rondom de locatie voor bezoekers en personeel. Eerst wordt ingegaan op het benodigd aantal parkeerplaatsen. Voorts wordt een aantal oplossingsrichtingen aangegeven voor het faciliteren van deze parkeerbehoefte, waarbij ook de aanrijroutes voor autoverkeer en de looproutes tussen de parkeervoorzieningen en de locatie worden aangegeven.

Doelstelling

Deze rapportage heeft als doel te komen tot een parkeeroplossing voor de voorstelling 'Het Pauperparadijs', waarbij de volledige parkeerbehoefte binnen acceptabele loopafstanden en met zo min mogelijk hinder voor het omliggende gebied wordt opgelost.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de parkeerbehoefte van de ontwikkeling. In hoofdstuk 3 wordt een aantal oplossingsrichtingen gegeven voor het oplossen van de parkeerbehoefte en worden de routes voor gemotoriseerd verkeer en voetgangers aangegeven. In hoofdstuk 4 volgen conclusies.

2. Parkeerbehoefte

Gemeentelijk parkeerbeleid

Op de projectlocatie geldt het bestemmingsplan Parkeren Noordenveld (vastgesteld 2018-06-20). In dit bestemmingsplan wordt verwezen naar de meest actuele richtlijnen van het CROW voor de maatvoering, de bepaling van het aantal parkeerplaatsen als de wijze van berekening. Ook is opgenomen dat Noordenveld valt in stedelijkheidsgraad "weinig stedelijk". Bij de berekening wordt verder uitgegaan van de gemiddelde bandbreedte van de parkeerkencijfers. De ontwikkeling ligt in het restgebied van de bebouwde kom, daarom wordt de parkeerkencijfers uit die kolom uitgegaan.

Parkeerbehoefte bezoekers en personeel

De parkeerbehoefte wordt berekend op basis van de meest recente kencijfers van het CROW, zijnde CROW-publicatie 381 (2018). Voor een theatervoorstelling geldt in een weinig stedelijke gemeente en het restgebied van de bebouwde kom een gemiddelde parkeerbehoefte van 8,3 – 11,3 pp/100 m² bvo. Daarbij wordt 100 m² bvo gelijkgesteld aan 33 zitplaatsen (100 zitplaatsen per 300 m² bvo).

Hoewel het gemeentelijk parkeerbeleid voorschrijft om voor nieuwe ontwikkelingen uit te gaan van de gemiddelde bandbreedte van het parkeerkencijfer, wordt hier gemotiveerd van afgeweken. De keuze in de bandbreedte van het CROW parkeerkencijfer (minimum – maximum) wordt bepaald op basis van het verwachte autogebruik onder bezoekers en werknemers van de theatervoorstelling. Het CROW houdt in de kencijfers rekening met verschillende vervoersmodaliteiten. Omdat het aandeel bezoekers dat de auto gebruikt veruit het hoogst zal zijn, wordt bij de berekening van de parkeerbehoefte van het maximale parkeerkencijfer uitgegaan.

De theatervoorstelling Het Pauperparadijs biedt plaats aan 1.033 bezoekers. Bij het toepassen van het maximale CROW kencijfer van 11,3 pp per 33 zitplaatsen, betekent dit een parkeerbehoefte van 354 parkeerplaatsen in een worst-case scenario.

In de kencijfers van het CROW is de parkeerbehoefte voor het personeel inbegrepen. De verdeling bezoekers versus personeel is 87% respectievelijk 13%. De parkeerbehoefte voor personeel bedraagt, volgens de kencijfers, derhalve 46 parkeerplaatsen voor personeel, terwijl voor bezoekers een parkeerbehoefte van 308 parkeerplaatsen resteert. Voor de bezoekers geldt echter dat een groot deel voorafgaand aan de voorstelling gaat dineren bij Bitter en Zoet, danwel gast is van het hotel van Bitter en Zoet. Uit ervaring blijkt dat dit minimaal 50 gasten zijn en op piekmomenten 80 gasten. Uitgaande van minimaal 1 parkeerplaats per 2 gasten betekent dit een parkeerbehoefte van 25 parkeerplaatsen. De gasten van Bitter en Zoet parkeren op het parkeerterrein van Bitter en Zoet. De feitelijke parkeerbehoefte voor Het Pauperparadijs bedraagt derhalve 283 parkeerplaatsen. Dit betekent dat er per voorstelling 566 verkeersbewegingen (283×2) zijn. Op basis van 55 voorstellingen is dit $55 \times 283 \times 2 = 31.130$ verkeersbewegingen.

De feitelijke parkeerbehoefte van het personeel van Pauperparadijs is ook anders dan de kencijfers. De acteurs en band en een deel van de productie crew logeren namelijk in Veenhuizen, reizen niet dagelijks én een grote groep van het personeel reizen gezamenlijk. De feitelijke parkeerbehoefte van het perceel is daarmee lager, namelijk 12 parkeerplaatsen. Woon-werkverkeer van personeel is max 10 auto's dagelijks, en 10 auto's wekelijks. Dat komt op een gemiddelde van 12 auto's per dag en daarmee ook

een parkeerbehoefte van 12 parkeerplekken. Dit betekent dat er per voorstelling 24 verkeersbewegingen ($12 \cdot 2$) zijn. Op basis van 55 voorstellingen is dit $55 \cdot 12 \cdot 2 = 1.320$ verkeersbewegingen. In tabel 2.1 in de parkeerbehoefte samengevat.

Tabel 2.1 Parkeerbehoefte Pauperparadijs

	Kencijfer volgens kencijfers	Aantal bezoekers	Parkeerbehoefte kencijfers	Parkeerbehoefte feitelijk
Bezoekers	$(11,3 \cdot 87\%) / 33$ bezoekers	1.033	308	283
Personeel	$(11,3 \cdot 13\%) / 33$ bezoekers		46	12
Totaal			354	294

3. Parkeeroplossingen

In dit hoofdstuk wordt de parkeeroplossing beschreven om de parkeerbehoefte van het Pauperparadijs op te vangen. Er wordt ingegaan op de aanwezige terreinen rond het Gevangenismuseum waar door bezoekers geparkeerd kan worden. Bij de toedeling wordt onderscheid gemaakt naar parkeren voor bezoekers en personeel, de beschikbaarheid van terreinen en de aanrijroutes voor auto's en de looproutes naar het Gevangenismuseum.

3.1. Aanwezige parkeervoorzieningen

Rondom het Gevangenismuseum is een aantal parkeervoorzieningen aanwezig. Ten westen van het museum is aan de rand van de bebouwde kom een groot parkeerterrein voor het Gevangenismuseum aanwezig. Dit parkeerterrein heeft een capaciteit van 334 parkeerplaatsen. Langs de westzijde van dit terrein is langsparkeren voor bussen aanwezig. In het aantal van 334 parkeerplaatsen is meegenomen dat deze parkeerplaatsen worden gebruikt als haaksparkeren voor bezoekers van het Pauperparadijs. Daarbij moet opgemerkt worden dat deze parkeerplaatsen niet aan de CROW-/Nennormen voldoen, omdat dat de diepte van het parkeervak 4 m bedraagt, in plaats van de voorgeschreven 5 m.

Binnen de bebouwde kom van Veenhuizen zijn tevens terreinen aanwezig waar geparkeerd kan worden ten behoeve van het Pauperparadijs. Langs de Hospitaallaan ten noorden van het Gevangenismuseum is een parkeerterrein aanwezig dat gebruikt wordt door personeel van de IND. Op dit terrein zijn 55 parkeerplaatsen aanwezig. Meer noordelijk is ter hoogte van het restaurant Bitter en Zoet aan de westzijde van de Hospitaallaan een parkeerterrein aanwezig met 98 parkeerplaatsen. Dit parkeerterrein is openbaar toegankelijk. De parkeerlocaties zijn in figuur 3.1 weergegeven.

Figuur 3.1 Parkeervoorzieningen rondom Gevangenis­museum Veenhuizen

3.2. Parkeeroplossingen

3.2.1. Parkeren voor personeel

Parkeerterrein IND

Het personeelsparkeren kan worden voorzien aan de noordzijde van het Gevangenis­museum op het parkeerterrein van de IND. Het parkeerterrein van de IND wordt gedurende de avonduren niet gebruikt, waardoor het gebruikt kan worden door personeel van de voorstelling. Het parkeerterrein heeft een capaciteit van 55 parkeerplaatsen. De totale parkeerbehoefte voor personeel (worst-case 46 parkeerplaatsen) kan hier gefaciliteerd worden. In de praktijk is de parkeerbehoefte 12 parkeerplaatsen.

3.2.2. Parkeren bezoekers

1. Grote parkeerterrein gevangenis­museum

De gemeente wenst het bezoekersparkeren voor het Pauperparadijs zo veel mogelijk buiten de bebouwde kom op te lossen. Het grote parkeerterrein (Gevangenis­museum) wordt in de avonduren niet gebruikt voor andere functies en is hiervoor dus beschikbaar, maar deze biedt met 334 parkeerplaatsen, in een worst-case scenario, wellicht niet voldoende capaciteit om de gehele parkeerbehoefte van bezoekers op te vangen. In de praktijk blijkt dit aantal echter meer dan voldoende te zijn. De overige auto's kunnen parkeren op het overloopterrein Bitter en Zoet.

Overloopterrein Bitter en Zoet

In de omgeving van het Gevangenis­museum ligt het parkeerterrein Bitter en Zoet, deze ligt binnen de bebouwde kom maar kunnen eventueel als overloopterrein dienen als bovenstaande parkeercapaciteit ontoereikend blijkt. In de praktijk zijn per voorstelling minimaal 50 (vaak 80) gasten afkomstig van Bitter & Zoet (hotel en restaurant gasten). Deze gasten parkeren derhalve al op het terrein van Bitter en Zoet.

Het overloopterrein van het restaurant Bitter en Zoet ligt aan de westzijde van de Hospitaallaan heeft een parkeercapaciteit van 98 parkeerplaatsen. Het parkeerterrein is openbaar toegankelijk en bevindt zich circa 500 meter ten noorden van het Gevangenismuseum.

Dit terrein wordt gebruikt door bezoekers van het hotel/restaurant Bitter en Zoet maar heeft vaak nog restcapaciteit over, die bij tekort kan worden ingezet voor bezoekers van de voorstelling.

De parkeerbehoefte van hotel/restaurant Bitter en Zoet laat zich berekenen op basis van de omvang. Op basis van de website zijn 70 zitplaatsen in het restaurant beschikbaar en 21 hotelkamers. Op grond van vuistregels voor horeca is voor 70 zitplaatsen circa 120 m² bvo benodigd. De parkeerbehoefte laat zich dan als volgt op grond van CROW-kencijfers (publicatie 381) berekenen:

Tabel 3.1 Parkeerbehoefte Bitter en Zoet

Functie	Aantal	Kencijfer	Parkeerplaatsen
Restaurant	120 m ²	16 pp/100 m ²	20 pp
Hotel	21 kamers	5,7 pp/10 kamers	12 pp
Totaal			32 pp

Het totale parkeerterrein beschikt over 98 parkeerplaatsen, waardoor 66 vrije parkeerplaatsen overblijven. Dit is ruimschoots voldoende om de overige parkeerbehoefte van bezoekers van het Pauperparadijs op te vangen. En zoals eerder beschreven, gaat een groot gedeelte van de gasten ook naar de voorstelling van Pauperparadijs.

3.2.3. Routes van/naar de terreinen

Grote parkeerterrein gevangenis museum

Het grote parkeerterrein wordt vanaf de N919 direct vanaf de Laan Weldadigheid bereikt. Deze weg is geschikt om het verkeer af te wikkelen. Bovendien zijn de verkeersstromen qua richting homogeen (afzonderlijke aankomst en vertrek), waardoor er geen knelpunten in de verkeersafwikkeling ontstaan.

Vanaf het grote parkeerterrein is een goede looproute naar het Gevangenis museum voorzien. Deze route loopt geheel via een voetpad, waardoor voetgangers niet over de weg hoeven te lopen. De bereikbaarheid van het Gevangenis museum is daardoor vanaf het grote parkeerterrein optimaal.

Parkeerterrein IND

Het parkeerterrein ten noorden van het Gevangenis museum (IND) is voor medewerkers te bereiken via een route die grotendeels buiten de bebouwde kom loopt. Via de Haulerweg, Laan Weldadigheid, Eikenlaan en Hospitaallaan kan het terrein worden bereikt. Hier geldt dat dit een verstoring kan opleveren voor de omwonenden, echter gaat het maar om een klein aantal auto's (alleen van medewerkers) die hier parkeren. Daardoor zullen de verkeersaantallen beperkt zijn. Ook loopt het overgrote deel van de route buiten de bebouwde kom. Personeel dat op dit terrein parkeert, bereikt via de Hospitaallaan en Oude Gracht het Gevangenis museum. Op deze looproute is geen voetpad aanwezig, zij maken gebruik van de berm of zijkant van de rijbaan. Gezien de overzichtelijke verkeerssituatie leidt dit naar verwachting niet tot verkeersonveilige situaties.

Overloopterrein Bitter en Zoet

Voor het parkeerterrein van Bitter en Zoet geldt hetzelfde als bij het parkeerterrein voor personeel (IND). Het terrein is tevens te bereiken via een route die grotendeels buiten de bebouwde kom loopt. Via de Haulerweg, Laan Weldadigheid, Eikenlaan en Hospitaallaan kan het terrein worden bereikt. Hier geldt dat dit een verstoring kan opleveren voor de omwonenden, echter gaat het maar om een klein aantal auto's die hier parkeren, het overgrote deel parkeert op het grote parkeerterrein van het Gevangenis museum. Daardoor zullen de verkeersaantallen bij inzet van dit terrein beperkt zijn. Op de looproute is geen voetpad aanwezig, voetgangers maken gebruik van de berm of zijkant van de rijbaan. Gezien de overzichtelijke verkeerssituatie leidt dit naar verwachting niet tot verkeersonveilige situaties.

De routes voor het autoverkeer (personeel en bezoekers) naar de verschillende parkeerterreinen zijn weergegeven in bijlage 1.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1. Conclusies

Het Pauperparadijs veroorzaakt een feitelijke parkeerbehoefte van 308 parkeerplaatsen voor bezoekers en 46 parkeerplaatsen voor personeel. In de praktijk bedraagt dit aantal echter 283 parkeerplaatsen voor bezoeker en 12 voor personeel. In dit rapport zijn parkeeroplossingen beschreven voor het opvangen van de parkeerbehoefte. Onderstaande tabel vat de parkeeroplossingen voor personeel en bezoekers van de voorstellingen samen.

Tabel 4.1 Opvangen parkeerbehoefte personeel

	Terrein	Aantal
<i>Personeel</i>	IND	55 pp
Behoefte volgens kencijfers		46 pp
Behoefte volgens praktijk		12 PP
Saldo		+ 9 pp

Tabel 4.2 Opvangen parkeerbehoefte bezoekers

	Terrein	Aantal
<i>Bezoekers</i>	Grote terrein Gevangenismuseum	334 pp
	Overloopterrein Bitter en Zoet	66 pp
Totaal		400 pp
Behoefte volgens kencijfers		308 pp
Behoefte volgens praktijk		283
Saldo		+ 92 pp

Bovenstaande parkeeroplossing kent de volgende voordelen:

- parkeren door bezoekers wordt opgelost aan de rand van de bebouwde kom, dit zorgt voor weinig overlast bij omwonenden;
- goede looproutes vanaf het grote parkeerterrein aanwezig;
- optimale benutting van bestaande parkeercapaciteit;
- aanleg extra parkeerplaatsen buiten de bestaande planologische mogelijkheden is niet noodzakelijk;
- bij een tekort aan parkeerplaatsen voor bezoekers kan er worden uitgeweken naar een overloopterrein gelegen binnen de bebouwde kom van Veenhuizen (parkeerterrein Bitter en Zoet).
- een restcapaciteit van 63 parkeerplaatsen voor bezoekers wanneer de parkeerbehoefte hoger uitvalt dan is berekend.

De volgende nadelen kunnen echter worden benoemd:

- klein deel van verkeer van/naar Pauperparadijs rijdt door de bebouwde kom → dit zal niet tot onacceptabele (milieu)effecten leiden;
- met inzet van het overloopterrein zijn er gespreide parkeeroplossingen voor bezoekers → goede bebording of eventuele inzet verkeersregelaars noodzakelijk;
- geen goede looproutes vanaf het parkeerterrein IND / Bitter en Zoet naar het Pauperparadijs aanwezig → dit leidt naar verwachting niet tot verkeersonveiligheid;

Conclusie

De parkeerbehoefte van personeel kan worden opgevangen op het parkeerterrein van de IND. Bezoekers parkeren op het grote parkeerterrein van het Gevangenismuseum en op het overloopterrein Bitter en Zoet. In de figuren 4.1 en 4.2 is de mogelijke parkeercapaciteit voor personeel en bezoekers aangegeven. Met de beschreven parkeeroplossing wordt de bestaande parkeercapaciteit optimaal benut en worden geen onacceptabele (milieu)effecten of verkeersonveilige situaties verwacht.

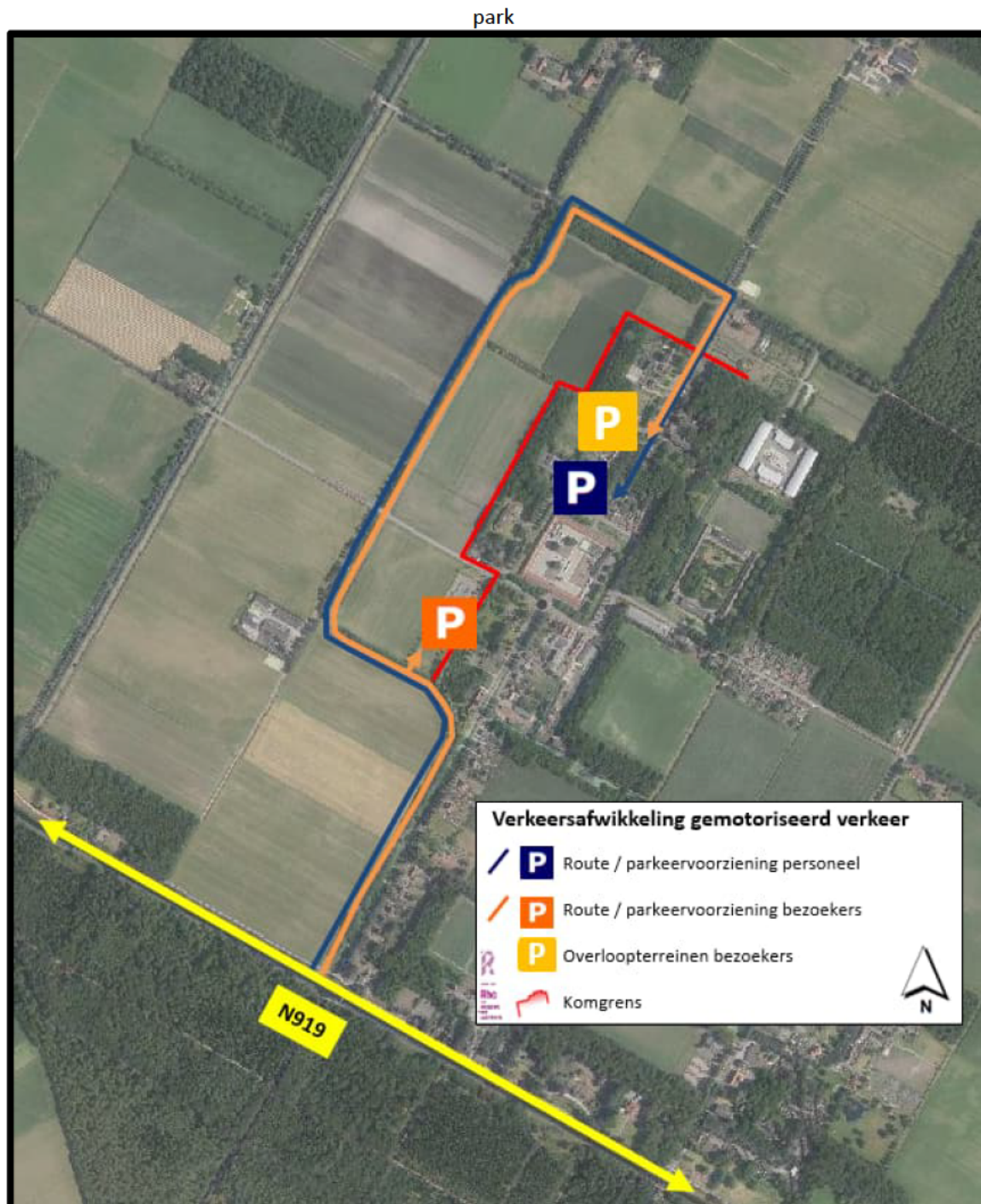
4.2. Aanbevelingen

De daadwerkelijke modal-split van de bezoekers (aandeel autogebruik, andere vervoersmiddelen) is lastig in te schatten. Daarom wordt aanbevolen de situatie gedurende de uitvoeringsmomenten van het Pauperparadijs te monitoren. Uit een evaluatie kan geconcludeerd worden of de parkeercapaciteit op het grote parkeerterrein toereikend is, of dat structurele inzet van het overloopterrein Bitter & Zoet noodzakelijk is. Uit ervaringen blijkt dat dit niet noodzakelijk is.

Een aandachtspunt bij gebruik van het terrein van Bitter en Zoet door bezoekers is de looproute naar het Gevangenismuseum. Vanwege het ontbreken van een voetpad op een deel van de route, moeten bezoekers deels over de weg lopen. Bij inzet van deze parkeercapaciteit is het aanduiden van een voetgangersroute of de inzet van verkeersregelaars dan ook gewenst.

Bijlage 1 Routes autoverkeer

BIJLAGE 4

Ecologische beoordeling van het theaterstuk 'Het Pauperparadijs' te Veenhuizen

A&W-notitie: 22-197

opdrachtgever Rho adviseurs voor leefruimte

projectcode 22-197

Auteur(s)

status Definitief

datum 30 augustus 2022

autorisatie

kwaliteitscontrole Tegenlezer

uitvoerder

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2, 9269 TZ Feanwâlden
Matrix II k1.08/1.09, 1098 XH Amsterdam
Tel. 0511 474764, info@altwym.nl, www.altwym.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Plangebied en plannen	3
2.1	Plangebied	3
2.2	Het voornemen	3
3	Gebiedsbescherming en beoordeling	5
3.1	Wet natuurbescherming (Natura 2000)	5
3.2	Natuurnetwerk Nederland	6
3.3	Overige gebiedsbescherming	8
4	Soortbescherming en beoordeling	9
4.1	Algemeen	9
4.2	Amfibieën	10
4.3	Broedvogels	10
4.4	Vleermuizen	11
5	Conclusies	14
6	Bronvermelding	15

Referentie

2022. Ecologische beoordeling van het theaterstuk 'Het Pauperparadijs' te Veenhuizen. A&W notitie 22-197. Altenburg & Wymenga Ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

© Overname van gegevens uit deze notitie is toegestaan met bronvermelding.

1 Inleiding

Rho Adviseurs BV begeleidt Stichting Het Pauper Paradijs bij het realiseren van het theaterstuk 'Het Pauperparadijs' op de binnenplaats van het gevangenis­museum te Veenhuizen. Op dit moment bevindt het project zich in een fase van voorbereiding voor de jaren 2023 en 2024. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe het theaterstuk zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. Rho Adviseurs BV heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van dit onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de plannen worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Wet natuurbescherming en de Provinciale Omgevingsverordening (POV) Provincie Drenthe. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Hierbij is ook gebruik gemaakt van ecologisch onderzoek dat in het verleden is uitgevoerd in het kader van het theaterstuk. Hierbij wordt gedoeld op de ecologische beoordeling uit 2014 (█ 2014) en de actualisatie van dit onderzoek in 2020 (█ 2020).

Verder is op 28 juni 2022 oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij vooral is gelet op de kans op aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto 1 – Impressie van het plangebied: de binnenplaats van het gevangenismuseum waar de voorstelling wordt georganiseerd.

2 Plangebied en plannen

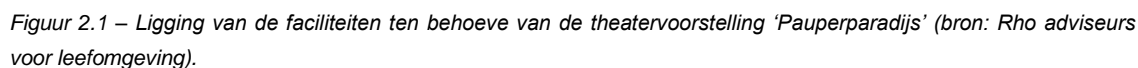
2.1 Plangebied

Het plangebied van de voorstelling bestaat uit drie deelgebieden. Het theaterstuk zelf wordt opgevoerd op de binnenplaats van het Gevangenismuseum in Veenhuizen. Hier staan drie groepen van drie bomen (Kastanje, Beuk en Esdoorn) (zie foto 1). Hier is geen oppervlaktewater aanwezig. Daarnaast wordt de bestaande parkeerplaats gebruikt voor bezoekers van het stuk. Rondom de binnenplaats staan lage gebouwen. Deze worden op hun beurt weer omgeven door een brede 'slotgracht'. Op de oevers hiervan groeien bomen.

2.2 Het voornemen

Voor Het Pauperparadijs wordt op de binnenplaats een speelveld met rijdende decor-elementen en een tribune voor 1.033 toeschouwers gerealiseerd. Daarnaast worden hier tijdelijke sanitaire en cateringfaciliteiten geplaatst. Buiten de bebouwing van de binnenplaats is het de bedoeling om diverse faciliteiten voor de medewerkers aan te leggen, zoals kleedkamers, een loods voor medewerkers, toiletten en een aggregaat. Deze worden aan de buitenzijde afgeschermd door een hekwerk met print.

Het is de bedoeling om Van 3 juni tot en met 22 augustus in totaal ca.54 voorstellingen per jaar op te voeren. In de maand april wordt gestart met de opbouw van het terrein en de repetities. Voor de precieze ligging van de faciliteiten in het projectgebied wordt verwezen naar figuur 2.1 (bron: Rho Adviseurs).

3 Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland. Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

3.1 Wet natuurbescherming (Natura 2000)

De eerste stap in de beoordeling van activiteiten of plannen volgens de Wet natuurbescherming is de Voortoets. Daarin wordt bepaald of er een kans bestaat dat door een ingreep (significant) negatieve effecten optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden.

Het plangebied ligt niet binnen een gebied dat als Natura 2000-gebied is aangewezen. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'Fochteloërveen' en 'Norgerholt', die respectievelijk op een afstand van circa 1 en 4 km van het plangebied liggen (zie figuur 1). Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor habitattypen en soorten, waarvoor in de aanwijzingsbesluiten instandhoudingsdoelen zijn opgesteld. Hieronder is nagegaan of deze Natura 2000-gebieden een ecologische relatie hebben met het plangebied en of er negatieve effecten zijn te verwachten.

Natura 2000-habitattypen

Het Fochteloërveen en Norgerholt zijn aangewezen als Natura 2000-gebied voor verscheidene Natura 2000-habitattypen. Deze liggen binnen de grenzen van de Natura 2000-gebieden op grote afstand van het plangebied. Om deze reden is er geen ecologische relatie tussen het plangebied en de Natura 2000-habitattypen. Negatieve effecten op Natura 2000-habitattypen zijn daarom niet te verwachten.

Een uitzondering vormt mogelijk effecten van toename van stikstofdepositie op beide Natura 2000-gebieden als gevolg van het voornemen. In de onderstaande paragraaf 'stikstof' wordt daar dieper op ingegaan.

Habitatrichtlijnsoorten

Daarnaast is het Fochteloërveen aangewezen als Natura 2000-gebied voor een habitatrichtlijnsoort. Het gaat om de Gevlekte witsnuitlibel. Deze soort is gebonden aan schone waterlopen met veel waterplanten. Het plangebied en de directe omgeving is ongeschikt voor deze soort. Ten aanzien van de Gevlekte witsnuitlibel is er daarom geen ecologische relatie tussen het Natura 2000-gebied en het plangebied. Negatieve effecten op Gevlekte witsnuitlibel zijn daarom niet aan de orde.

Broedvogelsoorten

De aangewezen broedvogelsoorten zijn gebonden aan de biotopen binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied. Gezien de relatief grote afstand tot het plangebied, het gebruik van het tussenliggende gebied en de beperkte aard en omvang van het beoogde initiatief, is het uitgesloten dat negatieve effecten optreden op de aangewezen broedvogelsoorten.

Niet-broedvogelsoorten

De zwanen- en ganzensoorten waarvoor het Fochteloërveen als de Natura 2000-gebied is aangewezen, slapen in het Natura 2000-gebied en foerageren in gebieden buiten de grenzen hiervan. Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn bovengenoemde mobiele soorten ook beschermd buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Het plangebied en de directe omgeving zijn ongeschikt als foerageergebied voor ganzen en zwanen. Daarom is er ten aanzien van deze soorten geen ecologische relatie tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied. Negatieve effecten op ganzen en zwanen zijn daarom niet aan de orde.

Stikstof

Een toename van de stikstofdepositie kan schadelijk zijn voor Natura 2000-gebieden die zijn aangewezen voor de bescherming van stikstofgevoelige habitattypen en soorten. Dan kan voor die activiteit een vergunning volgens de Wnb nodig zijn.

Bij de berekening van de toename in stikstofdepositie met behulp van AERIUS worden alleen effecten meegenomen die plaatsvinden binnen een straal van 25 kilometer rondom het plangebied. Er zijn stikstofgevoelige habitattypen aanwezig binnen deze straal. Deze bevinden zich in de Natura 2000-gebieden Fochteloërveen en Norgerholt.

Sinds 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) van kracht. Daarin is een gedeeltelijke vrijstellingsregeling opgenomen, namelijk voor aangewezen bouw-, sloop- en aanlegactiviteiten. Daardoor kan de extra stikstofdepositie daarvan worden vrijgesteld van een Natura 2000-vergunningsplicht. Bij vrijgestelde activiteiten is het niet nodig om de verwachte extra stikstofdepositie nader te bepalen (zoals met een AERIUS-berekening). Deze vrijstelling geldt alleen tijdens de bouwfase. Structurele stikstofemissies tijdens de gebruiksfase zijn niet vrijgesteld.

De beoogde werkzaamheden vallen niet onder bovengenoemde vrijstellingsregeling en de daaraan gekoppelde voorwaarden. Dit betekent dat ten aanzien van het voornemen een AERIUS berekening moet worden uitgevoerd en moet worden beoordeeld op het niveau van een Passende beoordeling.

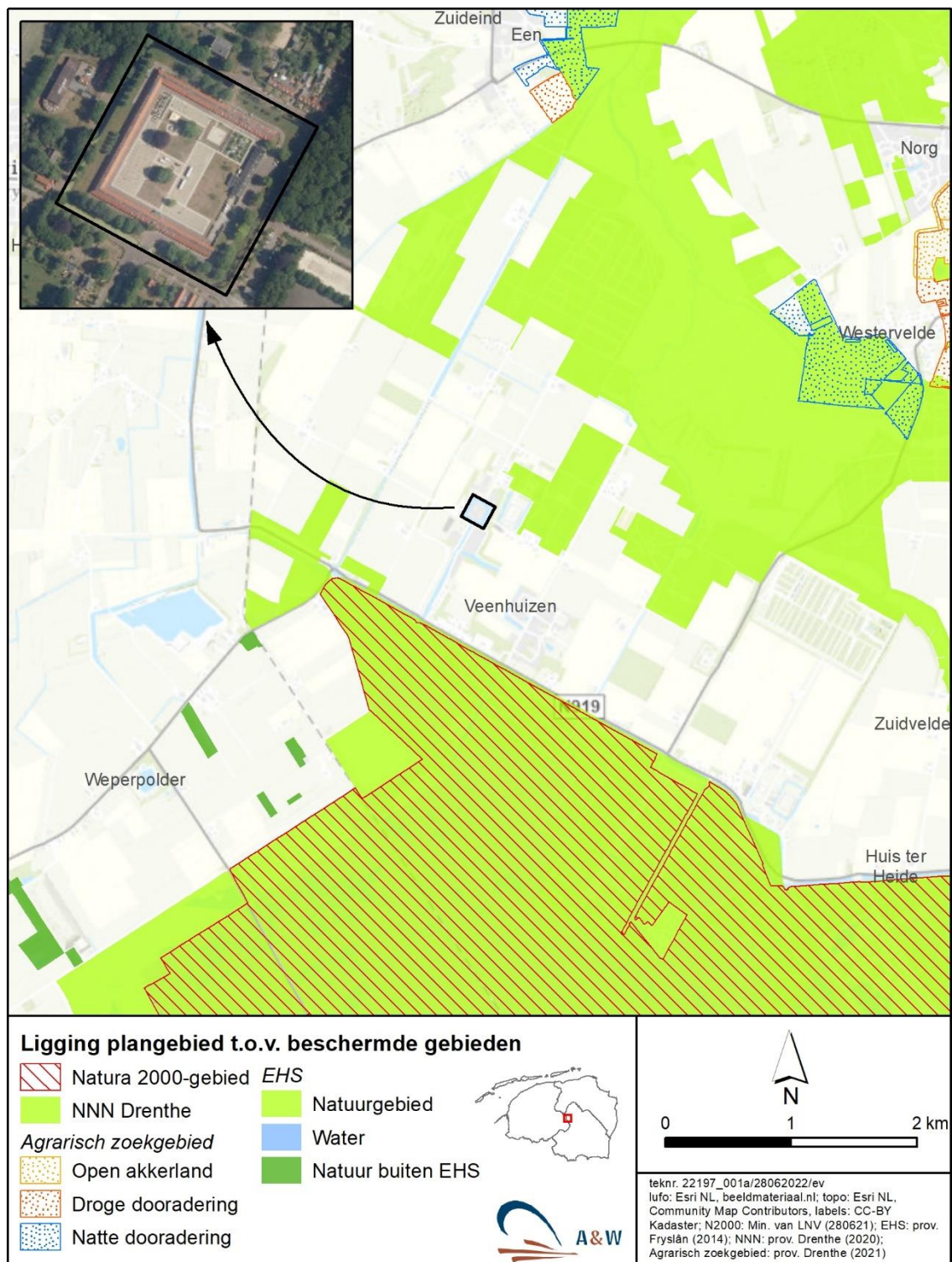
Conclusie Voortoets

Op basis van bovenstaande kan worden geconcludeerd, dat als gevolg van het theaterstuk Het Pauperparadijs er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden. Deze conclusie geldt uitsluitend voor de factoren verstoring en habitatverlies.

Ten aanzien van stikstof depositie dient nog een AERIUS berekening te worden uitgevoerd. De resultaten hiervan moeten vervolgens op het niveau van een Passende beoordeling worden getoetst.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. In de omgeving zijn wel NNN-gebieden aanwezig (zie figuur 3.1). Het gaat om bospercelen ten noorden en oosten van het plangebied. De kortste afstand tussen het plangebied en het NNN is ongeveer 200-300 m.

Figuur 3.1 – Ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden.

De bescherming van het NNN is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen in de nabijheid van het NNN geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van het NNN. Deze wezenlijke waarden hebben veelal betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar aspecten als rust, openheid en duisternis vallen hier ook onder.

Omdat het Pauperparadijs niet in het NNN wordt uitgevoerd, is er uiteraard geen sprake van oppervlakteverlies. Effecten op natuurwaarden van het NNN zijn evenmin aan de orde door de grote afstand van het plangebied en het NNN. Omdat het Pauperparadijs wordt opgevoerd in de openlucht, is er wel sprake van geluid richting de omgeving. Uit akoestisch onderzoek blijkt, dat de geluidbelasting op de meest nabijgelegen huizen 50 dB(a) aan de gevel bedraagt. Dit betekent dat de geluidbelasting op het NNN beduidend lager is door de demping die in het tussenliggende gebied zal plaatsvinden. Vogels en overige diersoorten zullen daarom geen geluidsverstoring ondervinden. Bovendien vindt de geluidsbelasting plaats gedurende een beperkte periode van het jaar en tijdens enkele uren op de dag. De lichtuitstraling die ontstaat door de uitvoering van het theaterstuk wordt door de bebouwing van het Gevangenismuseum en het tussenliggende gebied geblokkeerd en zal het NNN daarom niet bereiken.

Gezien het bovenstaande worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden van het NNN. Het voornemen stuit daarom niet op een knelpunt met de regelgeving omtrent het NNN.

3.3 Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland kunnen gebieden ook beschermd zijn volgens andere regelgeving, zoals verordeningen (bijv. weide- en akkervogelgebied) en Ganzenfoerageergebied. In de omgeving van het plangebied liggen geen gebieden die op een andere wijze worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden dan de hierboven beschreven regelgeving. De plannen stuiten daarom niet op bezwaren vanuit overige regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming met betrekking tot natuurwaarden.

4 Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Drenthe hanteert een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de ligging van het projectgebied en het huidige gebruik, zijn de mogelijkheden voor soorten die beschermd zijn volgens de Wnb beperkt. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het projectgebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde activiteiten.

4.1 Algemeen

Het projectgebied bestaat hoofdzakelijk uit terrein met bestrating/verharding en een klein deel uit een regelmatig gemaaid gazon en hier en daar een bosschage. Ook staan er groepjes bomen. Onder dergelijke omstandigheden zijn er weinig tot geen mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Tevens worden mogelijke effecten op soorten die buiten het museum voorkomen beperkt, doordat de bebouwing van het museum als een barrière fungeert. Het is onwaarschijnlijk dat in het projectgebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van de beoogde activiteiten voor het theaterstuk:

- Planten
- Ongewervelde diersoorten
- Vissen
- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het projectgebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het projectgebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De beoogde activiteiten voor de uitvoeringen van het theaterstuk Het Pauperparadijs veroorzaken om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Amfibieën

Uit recente verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het projectgebied een aantal beschermde amfibieënsoorten voorkomt. Het gaat om de volgens artikel 3.5 Wnb beschermde soorten Kamsalamander, Poelkikker, Heikikker en Rugstreeppad, en volgens artikel 3.10 Wnb beschermde soorten, zoals Alpenwatersalamander, Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad (NDFF, www.ravon.nl).

Soorten artikel 3.5 en niet vrijgestelde soorten artikel 3.10

Kamsalamander, Heikikker, Poelkikker, Alpenwatersalamander en Rugstreeppad zijn kritische soorten die specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving. Omdat in en rond het plangebied geschikt leefgebied ontbreekt worden ze hier niet verwacht. Negatieve effecten zijn daarom niet aan de orde. Er is dus geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Kamsalamander, Heikikker, Alpenwatersalamander, Poelkikker en Rugstreeppad.

Vrijgestelde soorten art. 3.10

Ten aanzien van de algemeen voorkomende soorten Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad kan worden gesteld dat door het ontbreken van oppervlaktewater in het plangebied er geen voortplantingsplaatsen van amfibieën aanwezig zijn. Daarbij komt dat, door de grote mate van verharding, het plangebied bovendien grotendeels ongeschikt is als landbiotoop. Het is echter niet geheel uit te sluiten dat incidenteel een zwervend exemplaar van het plangebied gebruik maakt om te foerageren. Het plangebied omvat echter slechts een zeer klein deel van het (potentiële) foerageergebied van amfibieën en is bovendien van marginale kwaliteit. Om deze redenen leiden eventuele effecten van Het Pauperparadijs niet tot een aantasting van de functionaliteit van vaste voortplantings-, rust en verblijfplaatsen van amfibieën. Daarnaast zijn de betreffende soorten door de Provincie Drenthe vrijgesteld van ontheffingsplicht voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen.

Samenvatting

Omdat het onwaarschijnlijk is dat exemplaren van in de omgeving voorkomende amfibieënsoorten worden aangetast, veroorzaakt Het Pauperparadijs geen conflict met de Wet natuurbescherming.

4.3 Broedvogels

Broedvogels algemeen

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1 Wnb. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Aantasting van nesten is niet toegestaan.

Tijdens het gebiedsbezoek op 28 juni 2022 zijn er geen broedende vogels vastgesteld in de bomen van de binnenplaats van het gevangenis museum waar de voorstelling wordt georganiseerd. De verwachting is dat dit in de komende jaren 2023 en 2024 ook niet het geval is, hoewel dit niet geheel kan worden uitgesloten.

In de onderzoeken van [REDACTED] (2014, 2020) zijn maatregelen opgenomen om alle risico's op verstoring van eventueel aanwezige broedgevallen te voorkomen. Deze maatregelen bestaan eruit dat voorafgaand aan de opbouw voor het theaterstuk medio april een inventarisatie plaatsvindt om na te gaan of er vogels broeden op de binnenplaats en in de directe omgeving.

Op basis van de resultaten van de inventarisatie worden, indien nodig, maatregelen genomen om negatieve effecten op broedende vogels en hun nesten te voorkomen. Ervaringen met andere grote buitenevenementen in het broedseizoen hebben geleerd dat die werkwijze realistisch is om effecten tegen te gaan. Het advies is om voor de voorstellingsjaren 2023 en 2024 bovenbeschreven maatregel opnieuw toe te passen. In dat geval kan worden geconcludeerd dat het Pauperparadijs geen overtreding van de Wnb veroorzaakt, mits eventueel noodzakelijke mitigatie wordt uitgevoerd.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Een aantal vogelsoorten maakt echter gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming. Daarop staan onder andere Huismus, Gierzwaluw, Roek en een aantal roofvogel- en uilensoorten.

De Huismus is de enige vogelsoort op die lijst die ook in het plangebied kan worden verwacht. Tijdens het veldbezoek op 28 juni 2022 zijn op de binnenplaats foeragerende huismussen waargenomen, met name in de buurt van het terras van het museum café. Er zijn echter geen nestplaatsen vastgesteld in de huizen die de binnenplaats begrenzen. De mogelijke reden hiervoor is dat de omgeving geen noodzakelijke dekking biedt voor huismussen, waardoor ook de aangrenzende huizen niet aantrekkelijk zijn als bouwlocatie.

Hoewel ook voor 2023 en 2024 er geen broedende huismussen in de huizen langs de binnenplaats worden verwacht, is het van belang om alle risico's uit te sluiten. Daarom is het advies om voor aanvang van de opbouwwerkzaamheden in de maand april nog een onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van broedende huismussen.

4.4 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Wet natuurbescherming en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij soorten die niet zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Vanwege deze specifieke aandacht wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in paragraaf 4.5 aan bod.

In de omgeving van het plangebied komt een aantal vleermuissoorten voor (NDFF), namelijk Gewone baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Gewone grootvleermuis en Laatvlieger. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. De bomen in het plangebied zijn in principe oud genoeg om verblijfplaatsen te bevatten voor vleermuizen. Om deze reden zijn op 22 juni 2022 de bomen op de binnenplaats

geïnspecteerd op aanwezige holtes, scheuren etc. die dienst kunnen doen als verblijfplaats voor vleermuizen. Geen van de bomen vertoonden dergelijke holtes of loszittend schors. Om deze reden is het onwaarschijnlijk dat in het plangebied verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig zijn.

De gebouwen van het gevangenismuseum hebben geen spouwmuren, zodat hier geen mogelijkheden zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Mochten er toch enkele vleermuizen een verblijfplaats hebben in de gebouwen, dan worden deze waarschijnlijk niet beïnvloed door het Pauperparadijs. De reden hiervoor ligt in het feit dat de binnenplaats zeer open is en geen beschutting biedt voor vleermuizen. Eventuele in-/uitvliegopeningen bevinden zich daarom aan de buitenzijde van het gebouw en zullen niet worden verstoord door licht van het theaterstuk. Op basis van het bovenstaande worden geen directe effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren, zoals boomsingels en watergangen. Dergelijke doorgaande elementen zijn in en rond het plangebied niet aanwezig of worden niet beïnvloed door Het Pauperparadijs. Om deze reden wordt geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd.

Foerageergebied

Het plangebied of de directe omgeving ervan kunnen deel uitmaken van het foerageergebied van enkele van de bovengenoemde vleermuissoorten. De kwaliteit van dit foerageergebied wordt mogelijk kort (gedurende de voorstellingen) enigszins minder geschikt. Voor de betreffende soorten is in de omgeving echter ruim voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Om deze redenen wordt geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd.

Conclusie vleermuizen

Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd, dat de voorstelling het Pauperparadijs geen conflict veroorzaakt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

4.5 Overige zoogdiersoorten

Vrijgestelde soorten van artikel 3.10

Het plangebied en de omgeving maken mogelijk deel uit van het leefgebied van een aantal zoogdiersoorten die onder artikel 3.10 Wnb vallen. Deze soorten zijn vrijgesteld door Provinciale Staten van Drenthe van een aantal verbodsbepalingen van de Wnb. De uitvoering van het voornemen veroorzaakt daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'. Wel geldt ten aanzien van vrijgestelde zoogdiersoorten de zorgplicht. Dit betekent dat bij het opbouwen van de voorstelling eventueel aanwezige zoogdieren de gelegenheid moeten krijgen om het gebied te verlaten.

Niet vrijgestelde soorten van artikel 3.10

Het gaat voor de provincie Drenthe om Eekhoorn, Molmuis en Steenmarter. Hieronder wordt op de soorten ingegaan.

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in loof-, naald- en gemengde bossen (Lange *et al.* 2003), zodat het plangebied door de beperkt aanwezige begroeiing geen verblijfplaatsen van Eekhoorn kan herbergen. Bovendien zijn tijdens het veldbezoek geen nesten of sporen van aanwezigheid van Eekhoorn aangetroffen. Daarom wordt geconcludeerd dat het plangebied geen functie heeft voor deze soort. In de omgeving van het plangebied kunnen eventueel wel nesten aanwezig zijn van Eekhoorn, maar omdat de voorstelling door de huizen van de binnenplaats goed wordt afgeschermd van de omgeving, zijn op dergelijk eventueel aanwezige nesten geen effecten te verwachten.

Steenmarter

In het plangebied is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van Steenmarter uitgesloten door het vrijwel ontbreken van opgaande begroeiing en bebouwing. Ook hier geldt dat deze voldoende zijn afgeschermd van de voorstelling, zodat ook deze verblijfplaatsen niet worden beïnvloed door het voornemen. Hoewel niet optimaal, is het plangebied mogelijk wel onderdeel van het foerageergebied van deze soort. Door Het Pauperparadijs gaat mogelijk een beperkt deel van het foerageergebied van de middelzwaar beschermde Steenmarter tijdelijk verloren. Er is in de omgeving echter ruim voldoende alternatief foerageergebied voorhanden en na afloop kan het gebied weer fungeren als foerageergebied. Hierdoor blijft de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van deze soort gewaarborgd.

Molmuis

Deze soort is sterk gebonden aan kleinschalig landschap. Het plangebied voldoet niet aan de eisen die de soort stelt aan zijn omgeving, zodat de Molmuis niet in het plangebied wordt verwacht.

Waterspitsmuis

De Waterspitsmuis is een soort die voorkomt langs natte oevers met een sterk ontwikkelde kruidlaag. Voor het plangebied en de directe omgeving geldt dat dergelijke omstandigheden niet aanwezig zijn. Het is daarom onwaarschijnlijk dat het Pauperparadijs invloed heeft op Waterspitsmuizen en/of het leefgebied van deze soort.

Zoogdiersoorten art. 3.5 Wnb

Het gaat hier om de Boomarter. Deze soort komt voor in de omgeving van het plangebied. Voor Boomarter geldt hetzelfde als voor Steenmarter (zie hierboven), zodat er op deze soort ook geen effecten zijn te verwachten.

Samenvatting zoogdieren

Om bovenstaande redenen veroorzaakt Het Pauperparadijs geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige zoogdiersoorten.

5 Conclusies

Gebiedsbescherming Natura 2000

Het theaterstuk Pauperparadijs leidt niet tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van omliggende Natura 2000-gebieden. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden. Dit geldt dan voor de factoren verstoring en habitatverlies.

Ten aanzien van stikstof dient nog een AERIUS berekening te worden uitgevoerd. De resultaten hiervan moeten vervolgens op het niveau van een Passende beoordeling worden getoetst.

Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overige gebiedsbescherming

Het theaterstuk leidt niet tot negatieve effecten op de wezenlijke waarden van het nabijgelegen NNN. Ook overige beschermde gebieden (weide- en akkervogelgebieden en ganzengebieden) worden niet door het voornemen beïnvloed. Het theaterstuk leidt daarom niet tot knelpunten met het beschermingsregime van deze gebieden.

Soortbescherming

Om voor Het Pauperparadijs een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen, dienen de mitigerende maatregelen in §4.3 worden uitgevoerd. Het theaterstuk veroorzaakt ten aanzien van overige soorten geen conflict met de Wet natuurbescherming.

6 Bronvermelding

2014. Ecologische beoordeling van het theaterstuk 'Het Pauperparadijs' te Veenhuizen. A&W-notitie 2316. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
2020. Actualisatie van ecologische beoordeling van het theaterstuk 'Het Pauperparadijs' te Veenhuizen. A&W-notitie 20-014. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Websites:

www.ravon.nl